

Mezinárodní příslušnost soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis ve světle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag a Gtflix TV*

JUDr. Tereza Kyselovská, Ph.D.

1 Úvod, cíle a struktura příspěvku

Ochrana osobnostních práv je zaručena na úrovni vnitrostátní, mezinárodní¹ a unijní (EU).² Jedná se o práva, která jsou chráněna napříč členskými státy EU, byť s odlišným obsahem a rozsahem ochrany vyplývajícím z veřejného pořádku každé země. Tato práva nejsou omezena principem teritoriality v takovém rozsahu, jako např. práva k duševnímu vlastnictví. Z tohoto důvodu je poměrně obtížné vytvořit a interpretovat jednotná kritéria pro určení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv, což je „ztíženo“ i potřebou zajištění přístupu ke spravedlnosti pro poškozeného, ale i právní jistoty a předvídatelnosti pro žalovaného (škůdce).³

Z pohledu mezinárodního práva soukromého a procesního EU může být příslušnost soudů členských států v těchto sporech alternativně založena na kritériu „*místo škodné události*“, které je v přeshraničních sporech možné rozlišit na „*místo příčinné události*“, nebo „*místo škodlivých následků*“. Výklad těchto pojmů je obtížný zejména v online prostředí na internetu, které je charakteristické relativně neomezeným a okamžitým šířením informací. Jednotný výklad tohoto pojmu je ztížen také tím, že osobnostní práva jsou omezena jinými základními lidskými právy, jako je svoboda projevu a informací.⁴ Každý členský stát má svůj vlastní přístup k právní úpravě rozsahu a obsahu těchto práv.

Povaha osobnostních práv a jejich odlišné uchopení v jednotlivých členských státech hraje významnou roli při řešení soukromoprávních vztahů vyplývajících z porušení těchto práv, vč. pomluvy, s přeshraničním prvkem v online prostředí. Z tohoto důvodu hraje významnou roli judikatura Soudního dvora EU týkající se interpretace pravidel pro založení příslušnosti soudů členských států.

Stávající interpretační judikatura Soudního dvora EU (rozhodnutí ve věci *Bier*,⁵ *Shevill*,⁶ *eDate*⁷ a *Bolagsupplysningen*⁸) doplnila dvě relativně nedávná rozhodnutí týkající se upřesnění definice pojmu a

¹ Článek 8 odst. 1 a 10 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

² Článek 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie.

³ V tomto ohledu je možné zmínit zajímavý případ, který byl rozhodován před Soudem pro lidská práva ve Štrasburku. Spor v původním řízení se týkal porušení osobnostních práv prostřednictvím televizního programu určeného pro švédské publikum, který byl do Švédska vysílán z území Velké Británie prostřednictvím anglických satelitů. Předmětem řízení bylo porušení článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, neboť švédské soudy odmítly založit svou mezinárodní příslušnost z důvodu nedostatečného spojení se skutkovým stavem (k satelitnímu vysílání došlo z území Velké Británie, ale program byl vysílán ve švédštině a byl určen pro švédské publikum). Švédský ústavní soud rozhodoval o aplikaci Nařízení Brusel Ibis a využití judikatury Soudního dvora EU. Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku rozhodl, že příslušnost švédských soudů byla založena dle Nařízení Brusel Ibis a že došlo k porušení práva žalobce na spravedlivý proces dle článku 6 Úmluvy znemožněním přístupu ke švédským soudům. K tomu srov. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. března 2016 ve věci 22302/10, Arlewin proti Švédsku.

⁴ Článek 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, článek 10 Listiny základních práv Evropské unie.

⁵ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1976 ve věci 21-76, Handelswekerij G. J. Bier BV proti Mines de potasse d'Alsace SA, ECLI:EU:C:1976:166.

⁶ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd proti Presse Alliance SA, ECLI:EU:C:1995:61. K tomuto rozhodnutí není zveřejněn český překlad. Pro analýzu rozhodnutí v českém jazyce je možné využít publikaci KYSELOVSKÁ, Tereza, ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 159 a násl., která je volně ke stažení v elektronické podobě na internetových stránkách Právnické fakulty (odkaz je uveden v přehledu zdrojů).

⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED. ECLI:EU:C:2011:192.

⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, ECLI:EU:C:2017:766.

jurisdikčního kritéria „*centrum zájmů poškozeného*“ (rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag*)⁹ a interpretace jurisdikčního kritéria „*místo škodlivých následků*“ ve smyslu uplatnitelných nároků v případě porušení osobnostních práv na internetu (rozhodnutí ve věci *Gtflifx Tv*).¹⁰

Cílem tohoto příspěvku je analýza rozhodnutí Soudního dvora EU týkající se výkladu pojmu „*místo škodné události*“ dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pro určení mezinárodní příslušnosti ve sporech vyplývajících z mimosmluvních závazkových vztahů týkajících se pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu.

Výchozím bodem analýzy je ve druhé části příspěvku interpretace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis pohledem vývoje judikatury Soudního dvora EU ve sporech týkajících se porušení osobnostních práv v tištěných médiích (*offline*) a na internetu (*online*). Ve třetí části je stručně popsán skutkový stav a předběžné otázky ve věcech *Mittelbayerischer Verlag* a *Gtflifx Tv*. Rozhodnutí v těchto věcech jsou podrobena kritickému pohledu, neboť dle názoru autorky Soudní dvůr EU na jedné straně překročil svou pravomoc a na druhé straně se „*zalekl vlastního stínu*“, resp. nezohlednil realitu online jednání a jeho důsledků. Ve čtvrté části jsou obě rozhodnutí zasazena do širšího kontextu kolizní úpravy mimosmluvních závazkových vztahů, požadavků vnitřního trhu EU a uznání a výkonu cizích rozhodnutí. V této části jsou uvedeny návrhy *de lege ferenda*. Závěrečná pátá část shrnuje provedenou analýzu.

2 Místo škodné události dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bier, Shevill, eDate a Bolagsupplysningen*

Pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv,¹¹ včetně pomluvy, jsou upravena v článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.¹² Jedná se o tzv. alternativní příslušnost, která stojí vedle obecné příslušnosti dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis založené na obvyklém bydlišti žalovaného.¹³ Žalobce má na výběr, jsou-li splněny aplikační předpoklady Nařízení Brusel Ibis,¹⁴ zda bude žalovat v místě bydliště žalovaného nebo v místě škodné události.¹⁵ Soudy v místě bydliště žalovaného mají územně neomezenou příslušnost a mohou rozhodnout o všech

⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, ECLI:EU:C:2021:489.

¹⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv v. DR*, ECLI:EU:C:2021:1036.

¹¹ Do působnosti tohoto pravidla nespádá určení příslušnosti soudů ve sporech vyplývajících z porušení práv v důsledku zpracování osobních údajů, které je upraveno v článku 79 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (GDPR). Článek 79 GDPR je *lex specialis* k článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Toto pravidlo aplikační přednosti vyplývá také z Preambule k GPPR, odst. 147.

¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel Ibis). Nařízení Brusel Ibis nahradilo původní Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Nařízení Brusel I). Byť se starší judikatura Soudního dvora EU týká výkladu původního článku 5 odst. 3 Nařízení Brusel I (současný článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis), její závěry jsou přenositelné do „nové“ úpravy. Z důvodu přehlednosti textu je odkazováno výhradně na článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

¹³ Nařízení Brusel Ibis neobsahuje autonomní definici pojmu obvyklé bydliště fyzické osoby. Výklad tohoto pojmu se dle článku 62 Nařízení Brusel Ibis řídí *lex fori*. Autonomní definice obvyklého bydliště právnické osoby je upravena v článku 63 Nařízení Brusel Ibis.

¹⁴ Nařízení se vztahuje na řízení zahájená po 10.1.2015 ve věcech týkajících se, *inter alia*, sporů vyplývajících z mimosmluvních závazkových vztahů za podmínky, že žaloba byla podána k soudu některého členského státu EU a žalovaný má bydliště na území některého členského státu. K působnosti Nařízení Brusel Ibis srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 172-180.

¹⁵ K podrobné analýze alternativního pravidla příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 200-209.

nárocích vyplývajících z porušení (náhrada majetkové a nemajetkové újmy, oprava nebo odstranění poškozujících informací z internetových stránek apod.).

Alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis se vztahuje na „*deliktní nebo kvazideliktní odpovědnost*“ a stanoví příslušnost „*soudů místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události*“. Alternativní příslušnost je založena na „*existenci zvláště úzké souvislosti mezi sporem a soudy míst, kde došlo ke škodné události, která odůvodňuje určení příslušnosti těchto soudů z důvodu řádného výkonu spravedlnosti a užitečné organizace řízení*“.¹⁶ Vzhledem k tomu, že se jedná o výjimku z procesní zásady „*actor sequitur forum rei*“ vyplývající z článku 4 Nařízení Brusel Ibis, musí být vykládána restriktivně tak, aby umožnila žalobci snadno určit, ke kterým soudům může podat žalobu, a zároveň žalovanému přiměřeně předvídat, u kterého soudu může být žalován.¹⁷

Klíčovým pojmem pro aplikaci článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis je pojem „*místo, kde došlo nebo může dojít ke škodné události*“.¹⁸ Dle rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bier* je místem škodné události jak místo, kde došlo k příčinné události (k protiprávnímu jednání, *locus delicti commissi*), tak místo, kde se projeví škodlivé následky (místo škodlivých následků, *locus damni infecti*).¹⁹ Je na žalobci, které z těchto míst si vybere, jedná se o „*alternativu v rámci alternativy*“.²⁰ V místě, kde se projeví škodlivé následky, je možné žalovat pouze přímou škodu, neboť se nevztahuje na nepřímou újmu.²¹ V místě škodlivých následků rovněž nelze žalovat sekundární finanční újmu, která je důsledkem škody, která se projevila v jiném státě.²² Ve *forum damni infecti* také nelze žalovat výlučně finanční ztrátu, která se projevila na účtu žalobce nacházející se v obvodu tohoto soudu, pokud k protiprávnímu jednání došlo v jiném členském státě.²³

Forum delicti commissi a *forum damni infecti* se liší v rozsahu příslušnosti, která je přiznána určeným soudům. Soudy určené dle místa příčinné události (*forum delicti commissi*) mohou rozhodnout o nárocích v celém rozsahu (náhrada majetkové a nemajetkové újmy, oprava nebo odstranění informací z internetu apod.). Soudy určené dle místa škodlivých následků (*forum damni infecti*) mohou rozhodnout pouze o náhradě újmy, která vznikla na jejich území (tzv. mozaikový přístup, mozaika, *mosaik approach, Mosaiktheorie, criterio del mosaico*).²⁴ Náhrada škody je teritoriálně omezená.

¹⁶ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED, odst. 40.

¹⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED, odst. 50; Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH, odst. 23.

¹⁸ „*Place, where the harmful event occurred or may occur*“, „*das Ort, an dem das schädigende Ereignis eingetreten ist oder einzutreten droht*“, „*el lugar donde se haya producido o pueda producirse el hecho dañoso*“.

¹⁹ Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1976 ve věci 21-76, Handelskwekerij G. J. Bier BV proti Mines de potasse d'Alsace SA, odst. 19.

²⁰ KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 593.

²¹ K tomu srov. Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. ledna 1990 ve věci C-220/88, Dumez France SA a Tracoba SARL proti Hessische Landesbank a dalším, odst. 20.

²² Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, Antonio Marinari proti Lloyds Bank plc a Zubaidi Trading Company, odst. 15

²³ Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, Universal Music International Holding BV v. Michael Tétéreault Schilling a další, odst. 38.

²⁴ Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd proti Presse Alliance SA, odst. 33; Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015, 37.

V případě porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu vzal Soudní dvůr EU do úvahy relativní neomezenost šíření informací na internetu,²⁵ kdy může docházet k tzv. distančním deliktům.²⁶ Rozhodnutím ve věci *eDate* vytvořil třetí „alternativu v alternativě“ ve formě „centra zájmů poškozeného“. U soudů tohoto státu může žalobce (poškozená osoba) podat žalobu na náhradu celé nemajetkové újmy a všech dalších nároků. Cílem tohoto kritéria je usnadnit pozici poškozeným osobám, které mohou podat žalobu v soudů státu, ve kterém má poškozující informace nejzásadnější dopady na jejich sociální, ekonomické, rodinné nebo pracovní vztahy, tedy místo, kde bydlí, chodí do práce nebo kde mají společenské vazby. Soudní dvůr EU zdůraznil, že právě soudy místa, kde má poškozený centrum svých zájmů, mohou nejlépe posoudit dopady poškozující informace na jeho pověst a osobnost (např. z pohledu blízkosti a dosažitelnosti důkazů).²⁷ Hlavní problém tohoto kritéria ovšem spočívá v tom, že osoba může mít více center svých zájmů ve více (k tomu srov. dále). Obzvláště v dnešní době online přítomnosti, „influencerů“ a „youtuberů“. Je otázkou, zda i v takovém případě toto kritérium splňuje podmínky pro alternativní příslušnost (k tomu srov. dále).

Poškozený může také podat žalobu k soudům každého členského státu, na jehož území byl dostupný obsah poškozující informace (*forum damni infecti*). Tyto soudy jsou příslušné pouze k rozhodování o újmě způsobené na území státu fóra (již zmíněná mozaika, resp. teritoriálně omezená náhrada škody).²⁸ Soudní dvůr EU se v tomto rozhodnutí nezbyval možností uplatnit v místě *damni infecti* jiné nároky než nárok na náhradu škody, to bylo řešeno až v následujících rozhodnutích.²⁹

Třetí možností, kde může poškozená osoba žalovat, jsou soudy státu, kde došlo k příčinné události (*forum delicti commissi*). V případě šíření hanlivých informací na internetu je tímto místem zpravidla stát obvyklého bydliště (sídla) škůdce.³⁰ Dochází tím k „překryvu“ obecné příslušnosti dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis a jedné z alternativních příslušností dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. V obou fórech (soudy místa obvyklého bydliště žalovaného a soudy místa příčinné události) může žalobce žádat plnou náhradu škody včetně všech jiných nároků.

K dalšímu rozšíření interpretace pojmu „místo škodné události“ v případě porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu došlo v rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Bolagsupplysningen*. Dle tohoto rozhodnutí se alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis vztahuje nejen na fyzické osoby (jak bylo ve všech předchozích skutkových stavech a rozhodnutích),³¹ tak na právnické osoby, které tvrdí, že jejich osobnostní práva byla porušena zveřejněním nesprávných údajů a komentářů na

²⁵ „Internet gives mass communication to the masses. Accordingly, one may assume that anybody may sue anybody based of information posted on a website“. Javier Carrascosa In: FIGURA-GÓRALCZYK, Edyta. CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19 [online].

²⁶ VALDHANS, Jiří. Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101) In: PAUKNEROVÁ, Monika, ROZEHNALOVÁ, Naděžda, ZAVADILOVÁ, Marta a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 646-665. K problémům, kterým čelí jurisdikční pravidla ve vztazích online, srov. např. HÖRNLE, Julia. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2021, s. 4-33; Kyselovská, T. *Vybrané otázky vlivu elektronizace na evropské mezinárodní právo soukromé a procesní: (se zaměřením na princip teritoriality a pravidla pro založení mezinárodní příslušnosti soudu ve sporech vyplývajících ze smluvních závazkových vztahů)*. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014, 228 s.

²⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED*, odst. 48.

²⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED*, odst. 52.

²⁹ Předkládající soud (*Bundesgerichtshof*) se v rámci předběžných otázek ptal na možnost poškozené osoby uplatnit i jiné nároky, ale Soudní dvůr EU se zabýval pouze náhradou škody. K tomu srov. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED*, odst. 24.

³⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, *Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH*, odst. 34-38; Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH.*, odst. 24-25.

³¹ V rozhodnutích Soudního dvora EU ve věci *Shevill a eDate* byly žalobkyněmi fyzické osoby (paní Shevill, pan X a pan Martinez) a žalovanými právnické osoby (obchodní společnosti). V rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen* žalovala právnická osoba, společně se svou zaměstnankyní – fyzickou osobou, jinou právnickou osobou.

internetu, které se jí týkají.³² Cílem alternativní příslušnosti totiž není ochrana slabší smluvní strany, jak je tomu například u spotřebitelské příslušnosti dle článků 17 až 19 Nařízení Brusel Ibis, ale „určení místa projevů újmy způsobené obsahem na internetu“.³³

Poškozená právnická osoba může podat žalobu u soudů „centra svých zájmů“. Tímto místem může být sídlo právnické osoby, ale není to rozhodující kritérium. Pod pojmem centrum zájmů právnické osoby je totiž nutné rozumět „místo, v němž vykonává hlavní podnikatelskou činnost“.³⁴

V tomto ohledu je rozhodnutí problematické.³⁵ Z pohledu teoreticko-doktrinálního není zcela zřejmé, zda je toto kritérium skutečně novou třetí „alternativou v alternativě“, nebo se jedná o sub-kritérium v rámci „místa škodlivých následků“. Z pohledu principů a zásad, na kterých je nařízení Brusel Ibis založeno, oslabuje princip „actor sequitur forum“ a umožňuje žalobci podat žalobu na svém „domácím hřišti“, nikoliv v bydlišti a „na hřišti“ žalovaného.³⁶

A konečně z pohledu praktického, tak jako fyzická osoba může mít více center svých zájmů, to stejné se může týkat i právnické osoby. Pokud právnická osoba působí ve více státech, z praktického pohledu může být obtížné nalezení hranice mezi místem sídla a místem výkonu hlavní podnikatelské činnosti (Soudní dvůr EU také nepodal nápomocnou definici pojmu „hlavní podnikatelská činnost“, její vymezení tedy vyplývá ze skutkových okolností případu). Soudní dvůr EU dále uvedl, že „centrum zájmů“ právnické osoby musí být zřejmé již v okamžiku, kdy soud zkoumá svou příslušnost. Pokud nelze centrum zájmů na základě předložených důkazů dovodit, nelze postupovat dle tohoto jurisdikčního kritéria a žalovat na úplnou náhradu škody u soudů členského státu, kde se centrum zájmů má údajně nacházet.³⁷ Soudní dvůr EU tímto klade vysoké nároky na žalobce, který musí na základě skutkového stavu prokázat, že kde se nachází centrum jeho zájmů. Je otázka, zda se tyto vysoké nároky kladou i na centrum zájmů v případě žalované fyzické osoby? Odpověď na tuto otázku z výslovně rozhodnutí nevyplývá. Z rozhodnutí je dále možné dovodit, že určení centra zájmů poškozeného vyplývá ze skutkových okolností případu.

Soudní dvůr EU odkázal na svou dřívější judikaturu a uvedl, že pokud žalobce žádá náhradu nemajetkové újmy, může tuto žalobu podat k soudům každého členského státu, na jehož území je nebo byl obsah informace zveřejněn na internetu dostupný (mozaika pro náhradu škody zůstala zachována, aniž by Soudní dvůr vzal do úvahy zvláštní povahu šíření informací na internetu).³⁸

Pokud se ale žalobce domáhá opravy nesprávných informací a odstranění hanlivých komentářů na internetu, může podat žalobu domáhající se opravy a odstranění pouze u jediného soudu, který je příslušný k rozhodování o celém nároku ve věci náhrady škody. Příslušnost soudů dle místa škodlivých

³² Generální advokát Bobek ve svém stanovisku uvedl, s odkazem na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva a Soudního dvora EU, že i právnickým osobám svědčí určitý katalog osobnostních práv, jejichž rozsah, obsah a podmínky a následky porušení se řídí rozhodným právem určeným na základě kolizních norem mezinárodního práva soukromého. K tomu srov. Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, odst. 36-69.

³³ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, odst. 38 a 39.

³⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, odst. 41.

³⁵ K podrobnější analýze tohoto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza. Určení sudiště v případě pomluvy na internetu - několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno, 2013, roč. 21, č. 4, s. 607-609.

³⁶ LUTZI, Tomas. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, vol. 66, no. 2, s. 695-696.

³⁷ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, odst. 43; LUNDSTEDT, Lydia. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes? *IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2018, č. 49, s. 1027.

³⁸ Soudní dvůr EU tímto nepřijal argumentaci a návrh Generálního advokáta Bobka týkající se vyloučení mozaikového přístupu pro nelokalizovanou škodu na internetu. K tomu srov. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, odst. 13, 47-48

následků je teritoriálně omezena, tyto soudy mohou rozhodovat pouze o následcích a škodě, které se projeví na jejich území. Odstranit nebo opravit informaci zveřejněnou na internetu nelze „mozaikově“, pouze částečně s působností na určitém území. Takový příkaz může logicky vydat pouze jediný soud.

Jinými slovy, domáhat se opravy a odstranění informací zveřejněných na internetu je možné pouze u soudů obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 nebo u soudů, kde se nachází centrum zájmů poškozeného nebo u soudů státu, kde došlo k příčinné události (mozaika byla vyloučena).³⁹

Shrneme-li judikaturu Soudního dvora EU, žalobce může v případě žaloby z důvodu porušení osobnostních práv včetně pomluvy na internetu žalovat:

1. dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis u soudů členských států obvyklého bydliště žalovaného, možno žalovat na celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu)
2. Dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis
 - a. u soudů státu, kde došlo k příčinné události, možno žalovat na celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu);
 - b. u soudů státu, kde se projeví škodlivé následky, možno žalovat pouze na náhradu újmy, ke které došlo na území tohoto státu (mozaiková náhrada škody), nelze žalovat na opravu nebo odstranění informací z internetu;
 - c. u soudů státu, kde se nachází centrum jeho zájmů, možno žalovat na celý nárok (náhrada škody, oprava nebo odstranění informací z internetu).

Tato mnohost potenciálních soudišť může vést k jevu *forum shopping*, kdy žalobce provádí výběr toho nejlepšího soudiště z pohledu právních i mimoprávních aspektů. S tímto jevem byly dříve spojeny spíše negativní konotace, ale tento „výběr“ soudišť umožňuje i text samotného Nařízení Brusel Ibis. V obecné podobě a z pohledu čistě doktrinárního proto podle názoru autorky nemusí být problematický.⁴⁰

Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *eDate a Bolagsupplysningen* založila pravidlo *forum actoris* (sudiště žalobce), což je v rozporu s principem „*actor sequitur forum*“.⁴¹ Tento přístup může vést k nežádoucím důsledkům v případě, pokud by obchodní společnost žalovala před „svými“ soudy fyzickou osobu, která údajně poškodila její osobnostní práva.

K podrobné analýze a přehledovým tabulkám týkajícím se článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis si autorka dovoluje odkázat na své předcházející články na toto téma uvedené v seznamu zdrojů.⁴²

3 Rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag a Gtflix TV*

V rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* a ve věci *Gtflix TV* měl Soudní dvůr možnost přehodnotit svou stávající judikaturu týkající se distančních deliktů na internetu, což, jak bude uvedeno v následující části, neučinil.

³⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB*, odst. 48.

⁴⁰ K opačným názorům o negativních důsledcích *fora shopping* srov. např. HÖRNLE, Julia. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2021, s. 371; LUTZI, Tomas. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. International and Comparative Law Quarterly*. 2017, vol. 66, no. 2, s. 694.

⁴¹ LUTZI, Tomas. *Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. International and Comparative Law Quarterly*. 2017, vol. 66, no. 2, s. 696; LUNDSTEDT, Lydia. *Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes? IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2018, č. 49, s. 1027.

⁴² KYSELOVSKÁ, Tereza. *Určení soudiště v případě pomluvy na internetu – několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie. Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno, 2013, roč. 21, č. 4, s. 454-460; KYSELOVSKÁ, Tereza. *Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. Časopis pro právní vědu a praxi. Masarykova univerzita*, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589-610; Kyselovská, T. *Critical Analysis of the “Mosaic Principle” Under Art. 7 Para 2 Brussels Ibis Regulation for Disputes Arising out of Non-Contractual Obligations on the Internet. Prawo Mediów Elektronicznych*. Wrocław: Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o., 2019, roč. 2019, č. 1, s. 36-44.

3.1 Původní řízení a předběžné otázky ve věci *Mittelbayerischer Verlag*

Spor v původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* se týkal stejnojmenné společnosti se sídlem v Německu (žalovaný), která na svých internetových stránkách vydává časopis regionální povahy v německém jazyce. Online časopis je dostupný v jiných členských státech, včetně Polska.

V roce 2017 vyšel na této internetové stránce článek o přeživší holokaustu, jenž obsahoval formulaci „*polský vyhlazovací tábor Treblinka*“. Tento článek byl na internetových stránkách časopisu dostupný pouze několik (cca 9) hodin. Po intervenci ze strany veřejnosti a polského konzulátu v Mnichově byla formulace v textu upravena na „*německý nacistický vyhlazovací tábor Treblinka v okupovaném Polsku*“.

Žalobce v původním řízení byl polský státní příslušník s obvyklým bydlištěm ve Varšavě, který byl za druhé světové války vězněn ve vyhlazovacím táboře v Osvětimi. Žalobce podal proti žalované německé společnosti žalobu u polských soudů, kterou se domáhal ochrany svých osobnostních práv, ale nikoliv v „tradičním“ slova smyslu, ale ve smyslu své národní identity a důstojnosti, které byly původní formulací poškozeny.⁴³ Tato osobnostní práva vyplývají z polské legislativy a judikatury. Odlišností od předcházejících rozhodnutí bylo také to, že žalobce nebyl v obsahu zveřejněném na internetu výslovně jmenován (v dřívějších rozhodnutích a publikacích na internetu byly žalující osoby vždy označeny), ale je příslušníkem skupiny, o které se v článku hovořilo (vězni nacistických vyhlazovacích táborů).

Žalobce odůvodnil mezinárodní příslušnost polských soudů dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a kritéria centra zájmů poškozeného, jenž umožňuje žalovat na celou náhradu škody. Žalovaný je polský státní příslušník, v Polsku žije a zde má trvalé vazby a zájmy. Podanou žalobou se žalobce domáhal na německém vydavateli náhrady škody ve výši 50.000 polských zlotých, publikace omluvy za použití výrazu „*polský vyhlazovací tábor Treblinka*“ a vydání soudního příkazu žalovanému zakazující užití tohoto výrazu *pro futuro*.

Předmětem dvou prejudiciálních otázek položených k Soudnímu dvoru EU byla (1) interpretace pojmu „*centrum zájmů poškozeného*“ za předpokladu, že fyzická osoba domáhající se ochrany osobnostních práv nebyla v internetové publikaci přímo nebo nepřímo zmíněna, a tato publikace obsahuje informace nebo tvrzení naznačující hanebné činy skupiny lidí, ke které žalobce náleží⁴⁴ a (2) jaké okolnosti je vnitrostátní soud místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, posoudit pro založení jeho příslušnosti⁴⁵ (předkládací soud jako tyto okolnosti uvedl okruh veřejnosti, které jsou internetové stránky určeny; jazyk stránek a publikovaného textu; doba, po kterou je obsah na internetu přístupný; a individuální okolnosti na straně žalobce, jako je jeho osud za války a současná společenská činnost).⁴⁶

⁴³ Formulace „*polský vyhlazovací tábor Treblinka*“ mohla svádět k interpretaci, že hrůz druhé světové války a stavby koncentračních táborů se dopouštělo Polsko, nikoliv nacistické Německo. Vyhlazovací tábor Treblinka se nacházel na území tehdejšího okupovaného území Polska nacistickým Německem.

⁴⁴ První předběžná otázka položená *Sądem Okręgowym w Warszawie*: „*Musí být čl. 7 bod 2 [nařízení č. 1215/2012] vykládán v tom smyslu, že se příslušnost založená na hraničním určovateli, kterým je centrum zájmů, použije v rámci žaloby, kterou podá fyzická osoba za účelem ochrany svých osobnostních práv v případě, kdy internetová publikace, o níž tvrdí, že porušuje tato práva, neobsahuje informace přímo nebo nepřímo související s touto konkrétní fyzickou osobou, ale obsahuje informace nebo tvrzení naznačující hanebné činy skupiny lidí, ke které žalobce náleží (v tomto případě: [polský] národ), v čemž žalobce spatřuje porušení svých osobnostních práv?*“

⁴⁵ Druhá předběžná otázka položená *Sądem Okręgowym w Warszawie*: „*Je třeba ve věci majetkové a nemajetkové ochrany osobnostních práv před jejich porušováním na internetu při posouzení kritérií pro určení příslušnosti stanovených v čl. 7 bodě 2 [nařízení č. 1215/2012], tj. při posuzování, zda je vnitrostátní soud soudem místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události, zohlednit takové okolnosti, jako například: veřejnost, které jsou obecně určeny internetové stránky, na kterých došlo k porušení; jazyk, ve kterém jsou tyto internetové stránky a příslušná publikace sepsány; doba, po kterou byly sporné informace na internetu přístupné veřejnosti; individuální okolnosti na straně žalobce, jako je osud žalobce během války a jeho současná společenská činnost, uváděné v projednávané věci jako odůvodnění zvláštního práva podat žalobu k soudu proti šíření obvinění proti skupině lidí, ke které žalobce náleží?*“

⁴⁶ Podle názoru autorky by pro interpretaci pojmu „*centrum zájmů poškozeného*“ pro účely procesního určení příslušného soudu měly stačit okolnosti spočívající v okruhu osob, kterým je publikace určena, a jazyk internetových stránek a článek. Okolnosti spočívající v časovém úseku zveřejnění obsahu nebo individuální

Je zajímavé, že popsanému skutkovému stavu se velmi podobá dřívější rozhodnutí německého spolkového soudu (*Bundesgerichtshof*),⁴⁷ který odmítl uznat a vykonat rozhodnutí polského soudu v obdobné věci z důvodu zjevného rozporu s německým veřejným pořádkem dle článku 45 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis.⁴⁸ Tato problematika má z pohledu mezinárodního práva soukromého velmi významný dopad na nakládání s rozhodnutím mimo stát jeho původu obecně, a v oblasti osobnostních práv zvláště (k tomu srov. dále).

Polské soudy v minulosti rozhodovaly ve sporech s obdobným skutkovým stavem, aniž by byla zpochybněna jejich mezinárodní příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁴⁹ Až tento případ byl předložen Soudnímu dvoru EU.

3.2 Původní řízení a předběžné otázky ve věci *Gtflix TV*

Spor v původním řízení ve věci *Gtflix TV* se týkal stejnojmenné české společnosti se sídlem a centrem zájmů v České republice (žalobce). Tato společnost vyrábí a prostřednictvím svých internetových stránek šíří audiovizuální obsah pro dospělé. Žalovaný, fyzická osoba s bydlištěm v Maďarsku, šířila o žalobci hanlivé informace na několika internetových stránkách a fórech.

Žalobce podal proti žalovanému žalobu k francouzským soudům, kterou se domáhal vydání předběžného opatření, kterým by byla žalovanému uložena povinnost zdržet se hanobení. Žalobce se dále domáhal zveřejnění informací o soudním řízení a jeho výsledku na každém z dotčených internetových fór, zveřejnění vlastního vyjádření tamtéž a zaplacení symbolické částky jako náhrady majetkového a nemajetkového újmy. Je nutné zdůraznit, že žalobce neodůvodnil žalobní nárok z důvodu porušení osobnostních práv nebo pomluvy, ale z důvodu očeřování, které spočívá ve zveřejňování informací znevažujících soutěžitele a které dle francouzského práva je kvalifikovány jako občanskoprávní delikt v oblasti nekalé soutěže.⁵⁰

Podstatou předběžné otázky položené francouzským soudem bylo, zda osoba, která se z důvodu porušení jejich osobnostních práv na internetu domáhá opravy údajů, odstranění obsahu a náhrady majetkové a nemajetkové újmy, může u soudů každého členského státu, na jehož území byl hanlivý

okolnosti na straně žalobce jsou věci meritorního rozhodování a v okamžiku procesního posouzení by neměly hrát roli.

⁴⁷ Rozsudek německého Spolkového soudní dvora ze dne 19. července 2018, sp.zn. IX ZB 10/18, DE:BGH:2018:190718BIXZB10.18.0. Na tento rozsudek odkázal Generální advokát Bobek ve svém stanovisku ve věci *Mittelbayerischer Verlag*, odst. 85.

⁴⁸ K popisu skutkového stavu a analýze rozhodnutí německého Spolkového soudní dvora včetně odkazů na plný text rozhodnutí srov. RUEHL, Gisela. *German Supreme Court refuses to enforce Polish judgment for violation of the German ordre public* [online]. Publikováno dne 22.8.2018 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictolaws.net/2018/german-supreme-court-refuses-enforcement-of-polish-judgment-for-violation-of-the-german-ordre-public/>. Tento případ se na základě uplatněného petičního práva dostal až do Evropského parlamentu, neboť polský předkladatel se domníval, že německý *Bundesgerichtshof* odepřením uznání a výkonu polského rozhodnutí porušil celou řadu principů ovládajících právo EU. Evropský parlament si vyžádal stanovisko Komise pro petiční právo, podle které se jedná o individuální rozhodnutí v režimu Nařízení Brusel Ibis a členské státy mohou definovat pojem „zjevný rozpor s veřejným pořádkem“ v mezích unijního práva a judikatury Soudního dvora EU. Vzhledem k rozdílnosti právních úprav osobnostních práv mohou členské státy samy určit, co je nutné považovat za rozporné s jejich veřejným pořádkem. Německý *Bundesgerichtshof* tedy jednal po právu a nedopustil se porušení práva EU. K tomu srov. Evropský parlament. *Notice to Members. Petition No 1311/2019 by Lech Obara (Polish), on behalf of Patria Nostra, on the enforcement in Germany of a final judgment by a Polish court* ze dne 21.1.2021, č. 2019-2024.

⁴⁹ Jedná se o rozhodnutí Sygn. akt I ACa 1080/16, Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny, dnia 22 grudnia 2016 r (dostupný z: [http://orzeczenia.krakow.sa.gov.pl/content/\\$N/152000000000503_I_ACa_001080_2016_Uz_2016-12-22_001](http://orzeczenia.krakow.sa.gov.pl/content/$N/152000000000503_I_ACa_001080_2016_Uz_2016-12-22_001)) a Sygn. akt I C 151/14, Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny, dnia 25 kwietnia 2016 r (dosupný z: [http://orzeczenia.krakow.so.gov.pl/content/\\$N/1520100000000503_I_C_000151_2014_Uz_2016-04-25_001](http://orzeczenia.krakow.so.gov.pl/content/$N/1520100000000503_I_C_000151_2014_Uz_2016-04-25_001)).

Obě rozhodnutí včetně odkazu na jejich plná znění v polštině zmiňuje Edyta Figura-Góralczyk ve svém příspěvku FIGURA-GÓRALCZYK, Edyta. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim*, C-800/19 [online]. Publikováno dne 29.6.2021 [cit. 22.8.2022].

⁵⁰ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR* odst. 16.

obsah dostupný, požadovat náhradu újmy způsobené na území tohoto členského státu, nebo zda musí návrh na úhradu újmy podat u soudu příslušného k nařízení opravy údajů a odstranění škodlivých výroků. Jinými slovy, předběžná otázka se týkala rozsahu příslušnosti soudů členských států dle tzv. mozaiky vyplývající z kritéria „*místo škodlivých následků*“.⁵¹

3.3 Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag*

Podstatou předběžných otázek ve věci *Mittelbayerischer Verlag* bylo, zda jsou polské soudy příslušné na základě kritéria „*centrum zájmů poškozeného*“ (žalobce). V případě, že by jejich příslušnost byla tímto způsobem založena, žalobce by se mohl domoci soudního příkazu zakazující německému vydavateli použít do budoucna výraz „*polský vyhlazovací tábor Treblinka*“ a žádat omluvu za jeho použití.

Ze skutkového stavu dále vyplývá, že jak místo příčinné události, tak místo obvyklého bydliště žalovaného se nacházelo v Německu. Příslušnost polských soudů by dle skutkového stavu byla dána minimálně na základě místa škodlivých následků, příslušnost dle „*centra zájmů poškozeného*“ byla předmětem judiciálního řízení.

Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí uvedl,⁵² že kritérium centra zájmů poškozeného není možné využít v případě, pokud z obsahu zveřejněného na internetu nelze přímo, jmenovitě nebo nepřímo individuálně identifikovat údajně poškozenou osobu (žalobce).⁵³ Opačný výklad by narušil předvídatelnost jurisdikčních pravidel a právní jistotu, kterou má Nařízení Brusel Ibis zaručit, zejména vůči vydavateli údajně poškozujícího obsahu.⁵⁴

Argumentace Soudního dvora EU odkázala na soulad s předchozí judikaturou, zejména rozhodnutím ve věci *eDate*, podle které poškozená osoba musí být „*předmětem*“ obsahu, který byl zveřejněn na internetu. Poškozené osoby byly v těchto případech jmenovitě uvedeny, byly tedy přímo identifikovatelné v článcích nebo komentářích na internetu. Vydavatel poškozujícího obsahu si může být v okamžiku jeho zveřejnění na internetu vědom centra zájmů osob, kterých se tento obsah týká. Žalovaný (vydavatel poškozujícího obsahu) může rozumně předpokládat soudy, před kterými může být žalován.⁵⁵

Soudní dvůr EU odmítl rozšířit kritérium „*centrum zájmů poškozeného*“ na osoby, které nejsou přímo či nepřímo v poškozujícím obsahu identifikovatelné. V předloženém případě, kdy žalovaný nebyl v poškozujícím textu přímo nebo nepřímo identifikovatelný, by vydavatel poškozující informace nemohl rozumně předpokládat, kde bude žalován, neboť v okamžiku zveřejnění obsahu na internetu nezná centra zájmů osob, na které tento obsah ani nemířil.⁵⁶

⁵¹ Předběžná otázka položená Cour de Cassation ve Francii: „*Musí být čl. 7 bod 2 [nařízení č. 1215/2012] vykládán v tom smyslu, že osoba, která má za to, že její práva byla porušena šířením hanlivých výroků na internetu, a která jedná za účelem jak opravy údajů a odstranění obsahu, tak náhrady nemajetkové a majetkové újmy, jež z toho vyplývá, může u soudů každého členského státu, na jehož území je nebo byl přístupný obsah uveřejněný na internetu, požadovat náhradu újmy způsobené na území tohoto členského státu v souladu s rozsudkem ze dne 25. října 2011, rozsudku ze dne 17. října 2017, Bolagsupplysningen a Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766, bod 48), podat tento návrh na náhradu újmy u soudu příslušného k nařízení opravy údajů a odstranění hanlivých výroků?*“

⁵² Právní věta rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag*: „*Článek 7 bod 2 [nařízení č. 1215/2012] musí být vykládán v tom smyslu, že soud místa, kde se nachází centrum zájmů osoby, která tvrdí, že její osobnostní práva byla porušena obsahem zveřejněným na internetových stránkách, je příslušný k rozhodnutí o žalobě na náhradu celé tvrzené újmy, kterou podala tato osoba, pouze pokud tento obsah obsahuje objektivní a ověřitelné skutečnosti, které umožňují přímo nebo nepřímo individuálně identifikovat uvedenou osobu.*“

⁵³ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 36 a 46.

⁵⁴ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 37.

⁵⁵ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 34, s odkazem na Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED*, odst. 50.

⁵⁶ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 37 a 38.

K tomu, aby bylo možné dosáhnout cíle předvídatelnosti jurisdikčních pravidel a právní jistoty stanovených Nařízením Brusel Ibis,⁵⁷ musí být „odkaz [...] založen nikoliv na výlučně subjektivních skutečnostech souvisejících pouze s individuální citlivostí této osoby, ale na objektivních a ověřitelných skutečnostech, které umožňují přímo či nepřímo individuálně identifikovat tuto osobu“.⁵⁸ Bez těchto objektivních a ověřitelných skutečností neexistuje podle Soudního dvora EU zvláště úzká vazba mezi soudem místa, kde se nachází centrum zájmů poškozeného, a dotčenou žalobou.⁵⁹ Soudní dvůr tímto rozhodnutím chtěl zabránit vzniku příslušnosti více soudů.⁶⁰ Tento argument „mnohosti soudů“ je ze strany soudu spíše úsměvný, když stále trvá na výkladu kritéria „místo škodlivých následků“ ve smyslu pouhé dostupnosti online obsahu na území fóra a teritoriálně omezené škody (k tomu srov. dále).⁶¹

3.4 Kritika rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag*

Na rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je možné pohlížet kriticky, a to z několika důvodů, zejména kvůli rozšíření podmínek kritéria „centrum zájmů poškozeného“ směrem k potřebě identifikace poškozeného bez reflektování rozdílů mezi národními úpravami osobnostních práv a směřování posouzení skutkového stavu pro účely procesního určení příslušného soudu a kvalifikace skutkového stavu za účelem hmotněprávního rozhodnutí. Soudní dvůr navíc rozšířením definice pojmu „centrum zájmů poškozeného“ dále oslabil pravidlo „actor sequitur forum rei“, které by v bruselském systému mělo být obecným pravidlem.

Je zajímavé, že Generální advokát Bobek navrhoval ve svém stanovisku v této věci zcela opačnou interpretaci, tedy že kritérium „centrum zájmů poškozeného“ nevyžaduje, aby byla určitá osoba v údajně poškozujícím obsahu na internetu jmenována.⁶² Podle Generálního advokáta Bobka by se jednalo o „tupý a nevhodný nástroj“, neboť požadavek na jmenovité určení osoby by bylo „velmi nespolehlivou náhradou velmi odlišného posouzení“, zda určitý obsah způsobil v dané zemi škodu.⁶³

A tady leží, podle názoru autorky, jádro problému. Generální advokát Bobek správně odlišil podmínky pro procesní určení příslušného soudu od kvalifikace skutkového stavu za účelem hmotněprávního posouzení. Jedná se o dvě odlišné věci, které Soudní dvůr EU do jisté míry ztotožnil.

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* v podstatě „rozhodl v meritu věci, místo toho, aby interpretoval jurisdikční pravidlo nařízení za účelem vytvoření doktríny, která by byla použitelná i pro budoucí rozhodnutí“.⁶⁴ Soudní dvůr EU zaměnil interpretaci pojmu „centrum zájmů poškozeného“ pro účely procesního určení příslušného soudu s kvalifikací za účelem hmotněprávního posouzení případu.⁶⁵

⁵⁷ Tyto cíle jsou výslovně uvedeny v Preambuli k Nařízení Brusel Ibis, odst. 15 a 16.

⁵⁸ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 42.

⁵⁹ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 45.

⁶⁰ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 39.

⁶¹ LUTZI, Tobias. *Case C-800/19: CJEU Limits Scope of „Centre of Interests“ Jurisdiction for Online Infringements of Personality Rights* [online]. Publikováno dne 17.6.2021 [cit. 22.8.2022]. Na obranu Soudního dvora EU je možné uvést, že hlavní obavu měl asi z multiplikace soudů, ve kterých je možné žádat veškeré nároky, nejen náhradu škody.

⁶² Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 88.

⁶³ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 56.

⁶⁴ „El TJ ha optado por resolver un caso, más que por interpretar una regla del Reglamento para sentar una doctrina extensible a otros casos.“ In: GONZÁLEZ, Santiago, Álvarez. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea*. 2021, č. 95, odst. 1.

⁶⁵ Ke kvalifikaci v mezinárodním právu soukromém srov. např. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Kluwer ASPI, 2017, s. 86-95.

Soudní dvůr EU nevedl, jakým způsobem tato identifikace poškozeného má být prováděna a jaká jsou pro ni kritéria. Pokud žalobce nemůže svou identifikaci prokázat, nemůže využít toto pravidlo pro založení příslušnosti. Tato interpretace je v rozporu s účelem článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis, které je založeno na „*místě škodné události*“ (*locus delicti*). Soudní dvůr EU své rozhodnutí odůvodnil „pouze“ principem předvídatelnosti a právní jistoty.

Soudní dvůr EU v tomto rozhodnutí dále zdůraznil procesní ekonomii řízení. Uvedl, že žalobce je příslušníkem velké „*identifikovatelné*“ skupiny, jejíž členové mohou mít zájmy v kterémkoliv členském státě. Touto skutečností Soudní dvůr EU odůvodnil nedostatek předvídatelnosti pravidel příslušnosti.⁶⁶

Na tuto část odůvodnění je možné nahlížet jako na vnitřně rozpornou. Žalobce je sice příslušníkem „*identifikovatelné*“ skupiny, ale on sám „*identifikovatelný*“ není. Tato interpretace je problematická právě v případech online porušení osobnostních práv určité skupiny osob. Není jasné, zda taková skupina osob má mít centrum svých zájmů pouze v jednom členském státě EU nebo ve více. Navíc je nutné dodat, že v původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* žalobce nežaloval porušení osobnostních práv skupiny osob, ale svých individuálních subjektivních práv.

Pro další kritický argument týkající se individualizace poškozeného je možné využít judikaturu Soudního dvora EU, na kterou sám odkazuje. V rozhodnutím ve věci *eDate* a *Bolagsupplysningen* byli žalovaní individuálně označeni a identifikováni. Nebylo tudíž pochybností, v jakých zemích se nachází jejich centrum zájmů, neboť na základě subjektivní i objektivních okolností bylo možné tyto skutečnosti zjistit. Chybějící identifikovatelnost ale nemůže automaticky znamenat, že tyto okolnosti pro určení „*centra zájmů poškozeného*“ chybí. Jinými slovy, „*identifikovatelnost osoby je pozitivní prvek pro určení příslušnosti, ale jeho absence nehraje negativní roli*“.⁶⁷

Podle opačných názorů je omezení tohoto kritéria ve smyslu přímé nebo nepřímé identifikace poškození osoby ve škodlivém obsahu vhodné.⁶⁸ Toto omezení nevyklučuje příslušnost soudů (v rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* polských soudů) dle kritéria *damni infecti* a teritoriálně omezeného rozhodování o náhradě škody.

Protiprávní jednání, kterého se žalobce domáhá, může být podle národního rozhodného práva kvalifikováno jako porušení osobnostních práv. Nicméně podle procesního článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* se žalobce nemůže domáhat svých práv v místě svého centra zájmů, protože nebyl individuálně jmenován. Závěry tohoto rozhodnutí posilují pozici pachatele.

Další problém je možné spatřovat v tom, že Soudní dvůr EU vytvořil jakési kvazi obecné pravidlo – poškozený musí být přímo či nepřímo identifikovatelný v obsahu zveřejněném na internetu, aniž by ponechal místo pro *ad hoc* posouzení každého konkrétního případu. Toto *ad hoc* posouzení je velmi důležité v oblasti osobnostních práv, právě s ohledem na rozdílnost národních uprav. Porušení osobnostních práv na internetu je možné považovat za delikt *sui generis*, neboť újma vzniká v nemateriální podobě, na pověsti nebo dobrém jménu osoby. Tento typ porušení je nutné posuzovat v každém jednotlivém případě samostatně a nelze vytvářet obecná řešení. Poškozená osoba by měla být schopna v řízení před soudem prokázat, že k porušení a ke škodě došlo. Což je úkol pro hmotněprávní posouzení sporu.

Soudní dvůr EU v rozhodnutí *Mittelbayerischer Verlag* opakovaně zdůrazňoval potřebu zajištění právní jistoty a předvídatelnosti jurisdikčních pravidel. Dle principu předvídatelnosti by měl být žalovaný schopen rozumně předvídat, v jaké zemi by mohl být v případě sporu žalován. Soudy členských států

⁶⁶ Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 43.

⁶⁷ „[...] *la identificación individual de la víctima sí desempeñaría un papel positivo (elemento relevante para atribuir competencia) pero su ausencia no jugaría un papel negativo (elemento necesario para atribuir competencia)*“. In: GONZÁLEZ, Santiago, Alvarez. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea*. 2021, č. 95, odst. 7.

⁶⁸ De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 202.

by v takových případech měly zkoumat založení úzké vazby mezi sporem a jejich příslušností. Tato vazba by mohla být založena na jazyce obsahu, informace týkající se určité osoby nebo skupiny osob, zda se obsah zaměřuje na určitý okruh osob a kde se projeví škodlivé následky.⁶⁹

Podmínka předvídatelnosti byla podle názoru autorky splněna i v případě tohoto řízení. Jak uvedl Generální advokát Bobek ve svém stanovisku, „je skutečně obtížné tvrdit, že by pro vydavatele v Německu, který na internet umísťuje frázi ‚polský vyhlazovací tábor Treblinka‘, bylo naprosto nepředvídatelné, že by se proti takovému vyjádření mohla ohradit nějaká osoba v Polsku“.⁷⁰ Článek byl sice publikován v němčině, ale tomuto jazyku rozumí řada osob i v jiných státech, o to více v tak emočně nabitě oblasti. Publikovaný článek zmínil území Polska, konkrétní historickou událost a byl publikován v jazyce, kterému je možno ve střední Evropě, resp. v Polsku, rozumět. Žalovaný mohl rozumně předpokládat, že obsah článku bude čten i v Polsku a mohl by zde způsobit škodu.

Podle některých autorů naopak rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* přineslo „vyrovnaný výsledek s ohledem na okolnosti případu“.⁷¹ V jistém ohledu je nutné dát i těmto názorům za pravdu. Skutečnost, že určité místo nemůže být kvalifikováno jako „centrum zájmů poškozeného“ automaticky nevylučuje, aby poškozený u soudů tohoto místa podat žalobu na teritoriálně omezenou náhradu škody dle kritéria místa projevů škodlivých následků (tzv. mozaika). Vzhledem ke globálnosti online prostředí a relativně neomezenému šíření informací na síti ovšem soudy státu, kde se projeví škodlivé následky, nemohou vydat soudní příkaz nebo zákaz s účinky mimo hranice tohoto státu (k tomu srov. část 4.3 tohoto příspěvku).

V tomto konkrétním případě by nebyla zcela vyloučena příslušnost polských soudů, ale byla by založena na kritériu škodlivých následků, na jehož základě by žalobce mohl žádat náhradu škody omezenou na území Polska. Žalobce by ale u polských soudů nemohl požadovat omluvu a zákaz pro vydavatele používat sporný výraz, což bylo zřejmě hlavním důvodem pro podání žaloby v této věci.

Další problematická otázka spojená s rozhodnutím ve věci *Mittelbayerischer Verlag* byl pojem osobnostních práv, jejich obsah a rozsah. Mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení osobnostních práv jsou podmínkou aplikace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

Interpretace pojmu „osobnostní práva“ nebyla samo o sobě přímo předmětem položených prejudiciálních otázek a Soudní dvůr EU se výkladem tohoto pojmu nezabýval. V rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* nicméně vyšel z jejich „tradičního“, rozuměj „úzkého“ vymezení, které se týkalo především pomluvy jako jejich konkrétního projevu. Soudní dvůr EU nevzal dostatečně do úvahy porušení „osobnostních práv“ jako většího celku. Posouzení tohoto pojmu, dílčích práv, která lze do této množiny zařadit, rozsah a způsob jejich ochrany vyplývá z rozhodného hmotného práva, kterým se řídí meritum věci.

Podstatou žalobního nároku bylo porušení „širších“ osobnostních práv, která jsou upravena v článku 23 a článku 24 polského občanského zákoníku.⁷² Tato ustanovení demonstrativně vyjmenovávají osobnostní práva jako jsou zdraví, svoboda, čest, svoboda myšlení, jméno, víra, ochrana korespondenčního tajemství a další. Právo na ochranu národní identity, národní důstojnosti nebo právo na respektování pravdy o historii polského národa nejsou v tomto ustanovení výslovně uvedeny, ale dle

⁶⁹ Právě tyto skutečnosti zkoumal Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku v rozhodnutí ze dne 1. března 2016 ve věci 22302/10, Arlewin proti Švédsku, odst. 72

⁷⁰ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 74.

⁷¹ „[...] se trata de un resultado equilibrado a la luz de las circunstancias del caso“. In: De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 182.

⁷² Článek 23 vyjmenovává některá osobnostní práva a článek 23 upravuje nároky v případě jejich porušení. Ustawa z dni 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny. Dz. U. 1964 Nr 16 poz. 93. Art. 23: „Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach“. Platné a účinné znění dostupné z: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu19640160093> [cit. 20.8.2022].

polské judikatury jsou zahrnuta do oblasti působnosti osobnostních práv.⁷³ Tato „národnostní“ práva mohou být porušena jak individuálními akty, tak vyjádřeními, která se týkají skupiny osob nebo národa jako celku.⁷⁴ Žalobce, který přežil pobyt v táboře v Osvětimi, proto mohl dle polského práva uplatnit porušení těchto „širších“ osobnostních práv.

Generální advokát Bobek ve svém stanovisku zdůraznil, že právní úprava osobnostních práv je v jednotlivých členských státech EU rozdílná, a proto musí být „předmětem individuálního kontextuálního posouzení s přihlédnutím k určité osobě a její důstojnosti, což znamená posouzení individuálního dotčení a újmy v každé jednotlivé věci zvlášť“.⁷⁵ Polská právní úprava ale vychází z jiné premisy, podle které „osobnost Poláka tvoří jeho národní identita, národní důstojnost nebo právo na respektování pravdy o historii polského národa, přičemž polský přeživší nacistických vyhlazovacích táborů je dotčen vyjádřením, jako je to, které je předmětem sporu v původním řízení [...] příslušnost k národu je zjevně považována za důležitější než osoba jednotlivce“.⁷⁶

Pojetí osobnostních práv v polském právu je dalším kamenem úrazu tohoto rozhodnutí. *Asensio* je označuje jako „zvláštní koncept“⁷⁷ a ptá se, zda tato „zvláštnost“ může být zařazena do autonomního pojmu „osobnostní práva“, tak jak vyplývá z rozhodnutí *eDate*. Také Generální advokát Bobek ve svém stanovisku ve věci *Mittelbayerischer Verlag* naznačil, že polská vnitrostátní úprava a judikatura se liší od toho, co by mohlo být považováno „za součást evropského chápání osobnostních práv“.⁷⁸

Výchozí premisou je, že pojmy použité v Nařízení Brusel Ibis musí být vykládány autonomně,⁷⁹ tudíž i pojem „osobnostní práva“ pro účely aplikace článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis by měl být vykládán autonomně.⁸⁰ Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis tento pojem výslovně neupravuje. Je uveden pouze v článku 1 odst. 2 písm. g) Nařízení Řím II v souvislosti s vyloučením z věcné působnosti kolizního nařízení.⁸¹ Pojem osobnostních práv je ovšem z důvodu unifikace kolizní i hmotněprávní nejednotný. Z tohoto důvodu by tento pojem pro účely založení příslušnosti soudů měl být z důvodu jejich povahy vykládán s ohledem na tyto odlišnosti.

Kromě toho kritérium „centrum zájmů poškozeného“ by mělo být vykládáno v kumulativním spojení dvou předpokladů, jeden zaměřený na žalobce a druhý zaměřený na povahu dotčených informací. Tedy příslušnost soudů v místě „centra zájmů poškozeného“ by byla založena pouze v případě, pokud stát fóra je místem centra zájmů poškozeného a zároveň „sporná informace byla vyjádřena způsobem, který dovolí rozumně předvídat, že je uvedena informace [v tomto členském státě] objektivně významná“.⁸²

⁷³ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 8.

⁷⁴ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 9.

⁷⁵ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 86.

⁷⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 86.

⁷⁷ „[una] peculiar concepción que se parece haberse impuesto en el ordenamiento polaco.“ In: De MIGUEL, Asensio, Pedro. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 183.

⁷⁸ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 83.

⁷⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 39-41.

⁸⁰ De MIGUEL, Asensio, Pedro. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 183.

⁸¹ Dle Preambule k Nařízení Řím II, odst. 7 musí být věcná působnost Nařízení Řím I, Nařízení Řím II a Nařízení Brusel Ibis stejná, tedy pojmy v těchto nařízeních použité musí být vykládány jednotně autonomně.

⁸² Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 64. Stejným způsobem argumentoval již Generální Advokát Villalón ve stanovisku ve věci *eDate*. Také on navrhoval kumulativní použití prvku týkající se držitele porušeného osobnostního práva a prvku povahy informace. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH proti X (C-509/09) a Olivier Martinez a Robert*

Srovnáme-li velmi podrobně odůvodněné stanovisko Generálního advokáta Bobka s textem rozhodnutí Soudního dvora EU, je zřejmé, že soudci nerefletovali návrhy generálního advokáta. Respektive se inspirovali pouze jedním návrhem, a to zaujetím „úzkého a minimalistického přístupu“ pro rozhodnutí ve věci.⁸³

Soudní dvůr EU měl možnost přehodnotit svůj interpretační přístup ke kritériu „centrum zájmů poškozeného“, institutu osobnostních práv, resp. celé koncepce alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Místo toho pouze doplnil výklad předmětného kritéria. *Briggs* dokonce označuje rozhodnutí Soudního dvora EU jako „jurisdikční quasi-pravidlo“.⁸⁴

Cestu k přezkoumání stávající judikatury a koncepce alternativní příslušnosti Soudní dvůr EU měl. Podstatou řízení byla identifikovatelnost poškozeného pro možnost aplikace kritéria „centrum zájmů“. Otázka identifikovatelnosti nebyla předmětem posouzení v rozhodnutích ve věcech *eDate* nebo *Bolagsupplysningen*, kde byli žalobce a žalovaní vždy individuálně identifikováni. Soudní dvůr EU mohl vzít tento specifický aspekt tohoto případu do úvahy, rozhodnout o „nepřenositelnosti“ dřívější judikatury a podle toho kritérium interpretovat. Soudní dvůr EU také mohl vzít do úvahy práva vyplývající z Listiny základních práv Evropské unie, jako jsou lidská důstojnost (článek 1), respektování soukromého a rodinného života (článek 7) nebo ochrana osobních údajů (článek 8). Soudní dvůr EU však jen jednoduše odkázal na předcházející rozhodnutí.⁸⁵

Žalobce v původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* mohl podat žalobu na náhradu škody ve kterémkoliv členském státě na základě kritéria *damni infecti* a dostupnosti internetových stránek s poškozujícím obsahem. Byl by i v takovém případě splněn požadavek právní jistoty a předvídatelnosti?

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* položil až příliš silný důraz na zajištění „procesního“ principu předvídatelnosti a zajištění právní jistoty jako podmínky úzké vazby mezi soudem a žalobou a řádným výkonem spravedlnosti.⁸⁶ Těmito principy odůvodnil nedostatek analýzy specifických okolností tohoto případu.

Omezení možnosti aplikace kritéria „centrum zájmů poškozeného“ ve smyslu přímé nebo nepřímé identifikace poškozeného bylo odůvodněno

Kritický pohled na rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je možné shrnout slovy Generálního advokáta Bobka, který není „obdivovatelem dotčené judikatury v její stávající podobě. Podle mého názoru bude Soudní dvůr jednoho dne muset tuto judikaturu přehodnotit. Nemyslím si však, že by projednávaná věc byla v tomto ohledu vhodná, a to z poměrně jednoduchého důvodu: problematičtější otázka, která v projednávané věci vyvstala, se netýká mezinárodní příslušnosti, ale spíše merita nároku, jakož i obsahu a povahy osobnostních práv, která jsou vnitrostátním právem zjevně uznávána.“⁸⁷

V původním řízení ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je zjevné, že příslušnost polských soudů byla dána a že polské soudy byly schopny posoudit rozsah škody na území Polska a možnost uplatnění jiných

Martinez proti MGN Limited (C-161/10), odst. 59 a 60. Ani v rozhodnutí ve věci *eDate* Soudní dvůr EU tento návrh nerefletoval.

⁸³ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 44.

⁸⁴ „What else can [the European Court] do but invent a jurisdictional quasi-rule and pretend that this is a real answer: Hard cases, bad law. Twas ever thus.“ Adrian Briggs In: FIGURA-GÓRALCZYK, Edyta. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19* [online].

⁸⁵ Zlí jazykové (jmenovitě *Briggs*) tvrdí, že kdyby si byl Soudní dvůr EU jist, že nárok žalobce bude polským soudem meritorně zamítnut, jeho interpretace by byla jiná a se založením příslušnosti polských soudů dle kritéria „centrum zájmů poškozeného“ by neměl problém. V tomto případě se ovšem „zalekl“ možných následků odlišné interpretace, kterou nakonec přijal. Adrian Briggs In: FIGURA-GÓRALCZYK, Edyta. *CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19* [online].

⁸⁶ GONZÁLEZ, Santiago, Álvarez. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea*. 2021, č. 95, odst. 6.

⁸⁷ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 43.

nároků. Je pravděpodobné, že ke vzniku škody možná ani nedošlo, článek v původní podobě byl zveřejněn pouze po dobu 9 hodin. Nicméně toto měla být otázka v rámci meritorního posuzování sporu, nikoliv na úrovni procesního rozhodování o příslušnosti.

3.5 Rozhodnutí ve věci *Gtflix TV*

Podstatou rozhodnutí ve věci *Gtflix TV* bylo porušení osobnostních práv a pověsti právnické osoby na internetu. Soudní dvůr EU potvrdil svou předchozí judikaturu (zejména rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*), podle kterého soudy státu, na jehož území se projeví škodlivé následky, nejsou příslušné k rozhodnutí o opravě nebo odstranění poškozujících údajů z internetu. Toto omezení soudní příslušnosti je dáno zvláštní povahou žádosti o opravu a odstranění obsahu, která je jednotná a teritoriálně nedělitelná. O této žádosti může rozhodnout pouze soud, který je oprávněn rozhodnout o celém nároku (žádost na náhradu škody může být naopak teritoriálně rozdělena mezi více soudů ve více státech, tzv. mozaika).⁸⁸

O návrhu na opravu a odstranění informací z internetu může rozhodnout pouze soud obvyklého bydliště žalovaného (článek 4 Nařízení Brusel Ibis), soud místa příčinné události (článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis) nebo soud, v jehož místě se nachází centrum zájmů poškozeného (článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis).⁸⁹

Soudní dvůr EU zdůraznil, že v případě, kdy nelze určit centrum zájmů žalobce (poškozené osoby), žalobce má možnost podat žalobu na náhradu újmy u soudů každého členského státu, kde se projeví škodlivé následky. Tyto soudy mohou rozhodovat pouze o újmě způsobené na území tohoto státu, v souladu s řádným výkonem spravedlnosti.⁹⁰

Poškozená osoba může žalovat jak na náhradu újmy, tak žádat opravu nebo odstranění informací na internetu. Mezi těmito dvěma návrhy neexistuje „*nezbytný vztah závislosti*“. I když jsou skutkové podstaty pro tyto nároky stejné, „*není právně nezbytné, aby byly společně projednávány jediným soudem*“, neboť mezi nimi existují rozdíly týkající se jejich předmětu, důvodu a dělitelnosti.⁹¹ Z tohoto důvodu Soudní dvůr EU rozhodl, že poškozená osoba, která žádá jak náhradu škody, tak opravu nebo odstranění informací na internetu, se může domáhat náhrady škody u soudů každého členského státu, na jehož území byly poškozující informace dostupné, i když tyto soudy nejsou příslušné k rozhodnutí o návrhu na opravu a odstranění.⁹² Návrh na opravu nebo odstranění informací z internetu musí být podán v jiném soudě.

3.6 Kritika rozhodnutí ve věci *Gtflix TV*

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Gtflix TV* potvrdil zachování teritoriálně omezené náhrady škody (tzv. mozaiky) dle kritéria „*místo škodlivých následků*“ (*locus damni infecti*). Kromě toho zopakoval, že příslušnost soudů státu, kde se projeví škodlivé následky, může být založena „*pouhou*“ dostupností poškozujícího obsahu na tomto území.

⁸⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 35-36.

⁸⁹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 33.

⁹⁰ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 39.

⁹¹ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflix Tv v. DR*, odst. 36.

⁹² Právní věta rozhodnutí ve věci *Gtflix TV*: „*Článek 7 bod 2 [nařízení č. 1215/2012] musí být vykládán v tom smyslu, že osoba, která má za to, že její práva byla porušena šířením hanlivých výroků na internetu, a která současně jedná za účelem jak opravy údajů a odstranění uveřejněného obsahu, který se jí týká, tak náhrady újmy plynoucí z tohoto uveřejnění, se může u soudů každého členského státu, na jehož území tyto výroky jsou nebo byly přístupné, domáhat náhrady újmy, která jí byla údajně způsobena v členském státě soudu, jemuž byla věc předložena, ačkoli tyto soudy nejsou příslušné k rozhodnutí o návrhu na opravu a odstranění.*“

Na rozhodnutí ve věci *Gtfflix TV* je možné pohlížet kriticky ze dvou důvodů: (1) zachování mozaikového přístupu pro náhradu škody a (2) zachování požadavku pouhé „dostupnosti“ poškozujícího obsahu bez dalších „doplňujících“ kritérií.

Mozaikový přístup není všeobecně přijímán a je předmětem kritiky, jak v odborné literatuře,⁹³ tak ve stanoviscích některých generálních advokátů, kteří navrhovali vyloučení aplikace mozaikového přístupu v případě škody vzniklé na internetu (nelokalizované škody).

Je zajímavé, že Generální advokát Hogan ve svém stanovisku případu *Gtfflix TV* naopak mozaikový přístup podpořil a doporučil jeho zachování. Nicméně s vědomím, že kritika spojená s mozaikovým přístupem se týká především pouhé „dostupnosti“ poškozující informace z území určitého fóra. Z tohoto důvodu navrhl doplnit mozaikový přístup o další kritéria (k tomu srov. dále).

Jsou-li nároky, o kterých může příslušný soud rozhodnout, teritoriálně omezeny, může soud rozhodnout pouze o nárocích, které budou mít účinky pouze na území fóra.

Generální advokát Villalón ve stanovisku ve věci *Hejduk* týkající se porušení autorských práv na internetu navrhoval v případě „nelokalizované“ škody (rozuměj škody v online prostředí) odmítnout možnost aplikace kritéria „místo, kde se projevíly škodlivé následky“ (mozaika).⁹⁴ Generální advokát Villalón navrhoval v těchto případech aplikaci pouze kritéria „místo příčinné události“ (žalobci by zůstala zachována možnost žalovat dle obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis).

Obdobně argumentoval Generální advokát Bobek ve stanovisku ve věci *Bolagsupplysningen* týkající se online porušení osobnostních práv. Podle jeho názoru automatické rozšíření mozaikového přístupu z porušení osobnostních práv *offline* na porušení osobnostních práv online nezohlednilo velké rozdíly mezi použitými médii (tištěná média vs. internet), a tím umožnilo mnohočetnost příslušných soudů a fragmentaci žalob.⁹⁵ Z tohoto důvodu navrhoval odmítnutí možnosti aplikace kritéria „místo, kde se projevíly škodlivé následky“, a naopak zachování pouze kritéria „místo příčinné události“ a „centrum zájmu poškozeného“ (žalobci by zůstala zachována možnost žalovat dle obvyklého bydliště žalovaného dle článku 4 Nařízení Brusel Ibis).⁹⁶

Internet je možné popsat jako prostředí s relativně neomezeným oběhem informací a globálními dopady. Na straně druhé existují nástroje a technologie, které mohou limitovat územně neomezené šíření informací. Využívání tzv. geolokačních nebo geoblokačních technologií je v řadě případů předpokladem pro poskytování služeb. Poskytovatelé služeb informační společnosti (ISP) mohou pomocí těchto nástrojů šířit obsah v souladu s právní úpravou určitých zemí, ve kterých chtějí působit nebo na které se chtějí zaměřovat.

Podle kritiků návrhů na zrušení mozaikového přístupu v případě nelokalizované škody na internetu dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis by mohlo dojít k omezení přístupu ke spravedlnosti, který lze demonstrovat na následujícím příkladu: vydavatel X s obvyklým bydlištěm ve státě A publikuje poškozující informaci o osobě Y s centrem zájmu ve státě B. Tato informace je díky internetu dostupná ve státě C, ve kterém má poškozená osoba Y také určité vazby a je zde známa (byť se zde nenachází

⁹³ JAYME, Erik, SYMEONIDES, Symeon C. (rapporteurs). *Internet and the Infringement of Privacy: Issues of Jurisdiction, Applicable Law and Enforcement of Foreign Judgments*. Institut de Droit International, 2019, 8th commission, zejména s. 255; KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589-610; LUTZI, Tomas. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, vol. 66, no. 2, s. 695.

⁹⁴ Pod pojmem „nelokalizovaná“ škoda je nutné rozumět takovou škodu, u které žalobce nemůže poskytnout ověřitelné informace vymezující škodu vzniklou výlučně na území fóra. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH*, odst. 41 a 42.

⁹⁵ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB*, odst. 79-80.

⁹⁶ Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, *Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB*, odst. 92-98.

„centrum jejích zájmů“). Pokud by byla působnost článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis omezena pouze na soudy země příčinné události nebo soudy země centra zájmů poškozeného, žalobce Y by se nemohl domáhat částečné (mozaikové) škody, ke které došlo na území státu C. Tento přístup je považován za rozporný s účelem a cílem článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.⁹⁷

Podle Soudního dvora EU naopak mozaikový přístup není v rozporu s požadavky řádného výkonu spravedlnosti a užitečné organizace řízení. Právě soud, který je příslušný k rozhodování o újmě způsobené na území fóra, může nejlépe a s ohledem na důkazy získané v tomto členském státě posoudit vznik a rozsah tvrzené újmy.⁹⁸ Soudní dvůr EU se tímto výrokem pokusil vypořádat s hlavní námitkou proti mozaikovému přístupu spočívající v tom, že v případě škody způsobené na internetu nelze přesně určit její výši ve vztahu k území určitého státu.

Jako další důvod pro zachování mozaikového přístupu se uvádí pro situace, kdy žalobce navrhuje omezení nebo blokování přístupu k poškozujícímu obsahu z území státu fóra. Tato otázka nebyla předmětem původního řízení ve věci *Gtflifx TV* nebo *Bolagsupplysningen*. Tyto žaloby umožňují fragmentaci, neboť nezakazují přístup k žalovanému obsahu z území jiných států. Tyto žaloby nevyžadují přeshraniční spolupráci, neboť se zpravidla týkají místních poskytovatelů služeb informační společnosti.⁹⁹

Předmětem původního řízení v rozhodnutí ve věci *Gtflifx TV* ovšem nebyla otázka možnosti podat žalobu u francouzských soudů na základě místa příčinné události. Žalobce se ani nedomáhal toho, aby údaje a výroky zveřejněné na internetových stránkách nebyly dostupné z francouzského území.

Podle *Asensia* existují „pádne důvody pro zachování mozaikového přístupu“,¹⁰⁰ a to i v případě porušení osobnostních práv. Mozaikový přístup zajišťuje přístup ke spravedlnosti i v případě, kdy není možné určit centrum zájmů poškozeného. Soudy s teritoriálně omezenou příslušností musí přijímat opatření s účinky pouze na území fóra. Tato fragmentace odpovídá současnému stavu světa, rozšířenému používání geolokačních technologií, které umožňují „geografické rozčlenění šíření obsahu“.¹⁰¹ Důvody pro využívání geolokačních technologií mohou být, *inter alia*, právní, aby jednání poskytovatele bylo v souladu s legislativou určité země, ve které chce působit, a aby obsah byl přístupný pouze z území určitého státu.

V dnešní době jsou využívány různé metody, jako např. statistiky přístupu nebo počty stažení obsahu. Tyto nástroje mohou napomoci při zjišťování rozsahu škody způsobené na území určitého státu. Tyto nástroje by bylo možné do jisté míry připodobnit distribučním kanálům při šíření tištěného obsahu, jak s nimi pracoval Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Shevill*.

Z hlediska praxe lze přepokládat, že případy, kdy žalobci budou podávat žalobu ve všech členských státech EU, kde byl poškozující obsah dostupný a mohlo dojít ke vzniku škody, nebudou příliš časté. Náklady na soudní řízení jsou zatěžující jak pro žalobce, tak i pro žalovaného. Obě strany musí připravit na soudní jednání věnovat čas a zdroje. Jedna osoba nicméně může způsobit škodu druhé osobě již jen hrozbou mnohačetných žalob.

Jak upozornil Generální advokát Hogan ve stanovisku ve věci *Gtflifx TV*, problém s mozaikovým přístupem souvisí hlavně s možností soudního obtěžování. Mnohočetnost příslušných soudů umožňuje strategické žaloby proti účasti veřejnosti (SLAPP).¹⁰² Z tohoto důvodu je nutné na legislativní úrovni

⁹⁷ De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 185-186.

⁹⁸ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv v. DR*, odst. 38.

⁹⁹ De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 189.

¹⁰⁰ De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 188.

¹⁰¹ De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 188.

¹⁰² Doporučení Komise (EU) 2022/758 ze dne 27. dubna 2022 o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“). C/2022/2428, Úř. věst. L 138, 17.5.2022, 32022H0758, s. 30-44. K tomu také

členských států EU přijmout procesní opatření, která „zprísni“ náhrady nákladů řízení, které často nezohledňují nepřímé náklady vzniklé vedením řízení.¹⁰³

Soudní dvůr EU rozhodnutím ve věci *Gtflifx TV* potvrdil mozaikový přístup a zdůraznil, že příslušnost soudů podle místa *damni infecti* je dána pouze za podmínky, že poškozující obsah byl nebo je dostupný na tomto území.¹⁰⁴ Založení příslušnosti soudů postačuje pouhá dostupnost obsahu, nikoliv skutečnost, že se činnost zároveň zaměřovala na území státu soudu, ke kterému byl spor předložen.

Francouzské soudy v původním řízení naopak vycházely nejen z dostupnosti obsahu na francouzském území, ale také z podmínky, že poškozující obsah měl určitý význam pro uživatele internetu, kteří mají bydliště v obvodu soudu, a mohou zde způsobit škodu. Tato podmínka nebyla podle francouzských soudů splněna, a proto byly prohlášeny za nepřislušné a za příslušné byly prohlášeny české soudy.¹⁰⁵

Soudní dvůr EU nepřijal interpretaci francouzských soudů. Svým rozhodnutím potvrdil předcházející judikaturu ve věci *Pinckney a Hejduk*, podle které článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis nevyžaduje, na rozdíl od výslovné formulace článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis, podmínku zaměrování činnosti.¹⁰⁶ Toto je jediný argument, který Soudní dvůr EU uvádí pro odůvodnění pouhé dostupnosti internetových stránek. Soudní dvůr EU tedy vyšel ze srovnání doslovného znění článku 7 odst. 2 a článku 17 odst. 1 písm. c) Nařízení Brusel Ibis.

Rozhodnutí ve věci *Pinckney a Hejduk* se týkala online porušení autorských práv. Tedy teritoriálně omezených práv k duševnímu vlastnictví (byť u autorského práva porušeného online princip teritoriality selhává ve své funkci).¹⁰⁷ Osobnostní práva takto teritoriálně omezeny nejsou, a proto tato rozhodnutí nejsou bez dalšího přenositelná v této věci.

Mozaikový přístup spočívající v dostupnosti poškozujícího obsahu na internetu nebyl v judikatuře Soudního dvora EU dostatečně odůvodněn. Z tohoto důvodu Generální advokát Hogan ve stanovisku ve věci *Gtflifx Tv* navrhol, aby k založení příslušnosti soudů dle dostupnosti obsahu bylo žalobcem nutné prokázat, že má v obvodu příslušnosti těchto soudů „významný počet zákazníků, kteří mohou mít přístup k dotčené publikaci a mohou jí rozumět“.¹⁰⁸ Tento návrh ulehčuje pozici žalovaného s ohledem na jeho důkazní břemeno.

Podle kritiků tento návrh vyžaduje relativně komplexní posouzení skutkového stavu, které nemusí odpovídat skutečnosti¹⁰⁹. Může se jednat o situaci, kdy předmětné webové stránky využívají geoblokační technologie, které omezují dostupnost z území určitého státu.

Z dřívějších rozhodnutí Soudního dvora EU je možné dovodit propracovanější přístup, který bere do úvahy zvláštnosti konkrétních případů. Jako příklad je možné uvést rozhodnutí ve věci *Concurrence*, které se týkalo údajného porušení zákazů dalšího prodeje mimo síť selektivní distribuce na online tržištích. K porušení mělo dojít zveřejněním nabídek k prodeji na několika internetových stránkách provozovaných v různých členských státech. Podstatou předběžných otázek položených Soudnímu

srov. von HEIN, J. *Álvarez-Armas on potential human-rights related amendments to the Rome II Regulation (I). The law applicable to SLAPPs* [online]. Publikováno dne 25.1.2021 [cit. 22.8.2022].

¹⁰³ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv v. DR* odst. 62-63.

¹⁰⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv v. DR*, odst. 41.

¹⁰⁵ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv v. DR*, odst. 16.

¹⁰⁶ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*, odst. 42; Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH.*, odst. 32.

¹⁰⁷ K tomu srov. kritický přístup k principu teritoriality u online porušení práv k duševnímu vlastnictví např. KYSELOVSKÁ, Tereza, KOUKAL, Pavel. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*. Brno: Masarykova univerzita Právnická fakulta, 2019. 388 s. 212 a násl.

¹⁰⁸ Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv v. DR*, odst. 105.

¹⁰⁹ De MIGUEL, Asensio, Pedro. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 191.

dvoru EU bylo, zda je potřeba, aby mezi územím, kde byl obsah dostupný, existovala nějaká jiná vazba (kromě zmíněné dostupnosti obsahu). Soudní dvůr EU neposkytl zcela jasnou odpověď, nicméně z jeho odůvodnění lze jistý náznak vyčíst. A to, že jednání, ke kterému došlo zveřejněním určitého obsahu na internetových stránkách, způsobilo nebo mohlo způsobit tvrzenou škodu na území soudu rozhodujícího o žalobě.¹¹⁰ Jinými slovy, na území fora jsou internetové stránky nejen dostupné, ale způsobily zde škodu. Soudní dvůr EU v tomto ohledu přímo odkázal na rozhodnutí ve věci *Coty German*, podle kterého soud rozhodující o žalobě posuzuje, zda jednání [na internetu, pozn. autorky] mohlo způsobit škodu v obvodu tohoto soudu.¹¹¹

Článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis výslovně nestanoví, aby jednání bylo zaměřeno na území, kde se projevily škodlivé následky. Na druhou stranu pouhá dostupnost obsahu by neměla být dostačující pro založení příslušnosti. Rozhodnutí ve věci *Concurrence* je možné považovat za „lepší“ a „jasnější“ než rozhodnutí ve věci *Gtflif Tv*, protože stanovilo, že jednání na internetové stránce musí způsobit škodu na území *fora*, jehož soudy jsou příslušné na základě kritéria *damni infecti*. Je nutné zdůraznit, že posuzování vzniku škody je pro účely procesního práva a založení příslušnosti. Toto „prvotní“ posouzení je nutné odlišit od hmotněprávní kvalifikace, kterou provádí soud rozhodující o meritu sporu. Obdobným způsobem mělo být rozhodnuto i ve věci *Gtflif Tv*.

Soudní dvůr EU ve své judikatuře zdůrazňuje, že pravidlo alternativní příslušnosti musí být předvídatelné pro žalovaného, který by měl být schopen předvídat, v jaké zemi by mohl být žalován. Podmínka předvídatelnosti není v případech pouhé dostupnosti internetových stránek splněna.

Je úsměvné, že Soudní dvůr EU srovnává doslovné znění článku 17 odst. 1 písm. c) a článku 7 odst. 2 a přítomnost či nepřítomnost výrazu „zaměřování činnosti“, a přitom z článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis neobsahuje výslovně uvedenou podmínku „dostupnosti“ pro kritérium *loci damni infecti*.

4 Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* a *Gtflif Tv* v kontextu mezinárodního práva soukromého a úvahy *de lege ferenda*

Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* a ve věci *Gtflif Tv* je nutné vnímat v širších souvislostech mezinárodního práva soukromého, a to z pohledu kolizní úpravy mimosmluvních závazkových vztahů, vnitřního trhu EU a nakládání s cizozemským rozhodnutím. Tyto aspekty nebyly předmětem prejudiciálních otázek řešených Soudním dvorem EU, ale některé z nich naznačili generální advokáti ve svých posudcích, resp. je nutné je zmínit s ohledem na možný další vývoj a úvahy *de lege ferenda*.

4.1 Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* a *Gtflif Tv* v kontextu kolizní úpravy

Žaloby u soudů místa, kde se projevily škodlivé následky, jsou v praxi často využívány v případě porušení hospodářských práv, narušení trhu protisoutěžním jednáním apod.¹¹² Tyto nároky uplatněné žalobci (obchodními společnostmi) totiž mohou vyplývat jak z porušení osobnostních práv, tak ze soutěžního práva. Jak bylo uvedeno dříve, v rozhodnutí ve věci *Gtflif Tv* se jednalo o škodu hospodářské povahy; žalobce uplatňoval nároky vyplývající ze zveřejnění nepravdivého tvrzení, které je schopno způsobit újmu, nikoliv nároky vyplývající z pomluvy jako takové. V rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* se naopak jednalo o porušení osobnostních práv.

Kvalifikace ve smyslu rozlišování porušení osobnostních práv a nekalosoutěžního jednání je samozřejmě důležitá pro určení příslušného soudu, byť článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis se vztahuje obecně na „věci týkající se deliktů nebo kvalizideliktů odpovědnosti“. Procesní řešení tedy může vést ke stejnému výsledku.

¹¹⁰ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, *Concurrence Sàrl v. Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl*, odst. 34.

¹¹¹ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, *Coty Germany GmbH v. First Note Perfumes NV*, odst. 57-58.

¹¹² Ostatně narušení hospodářských práv a s tím související očerňování, resp. zveřejňování nepravdivých informací o soutěžitelích nebo obchodnících bylo předmětem původního řízení ve věci *Bolagsupplysningen* a ve věci *Concurrence*. K tomu srov. Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, *Gtflif Tv v. DR*, odst. 95 a násl.

Důsledná kvalifikace těchto otázek je důležitá pro kolizní řešení. Kolizní normy pro mimosmluvní závazkové vztahy ve věcech občanských a obchodních jsou upraveny v Nařízení Řím II.¹¹³

Článek 1 odst. 2 písm. g) Nařízení Řím II vylučuje z unifikované kolizní úpravy v Nařízení Řím II „mimosmluvní závazkové vztahy, které vznikají z narušení soukromí a osobnostních práv, včetně pomluvy“. Rozhodné právo se určí dle národních předpisů mezinárodního práva soukromého¹¹⁴ (v této oblasti neexistuje žádná mnohostranná mezinárodní smlouva obsahující kolizní normy pro tyto otázky). Národní úpravy mezinárodního práva soukromého nejsou sjednocené a mohou obsahovat různé hraniční určovatele a navazovat na různá práva rozhodná.¹¹⁵ Pokud příslušný soud aplikuje hmotné právo fóra, svou roli může hrát dosah výhrady veřejného pořádku či imperativních norem fóra s ohledem na vazbu této problematiky na ústavně zakotvená lidská práva a svobody.¹¹⁶

Mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z nekalé soutěže a jednání omezující volnou hospodářskou soutěž naopak svou unifikovanou kolizní úpravu mají v článku 6 Nařízení Řím II. Jednání vedoucí k poškození postavení obchodníka na trhu by mohlo být kvalifikováno jako nekalá soutěž, které se dle článku 6 odst. 1 zpravidla řídí „právem země, ve které dochází nebo pravděpodobně dojde k narušení soutěžních zájmů nebo společných zájmů spotřebitelů“.¹¹⁷ Článek 6 odst. 3 Nařízení Řím II obsahuje kolizní normu pro narušení trhu ve více zemích. V takovém případě musí být splněna podmínka, že trh v místě soudu, který o žalobě rozhoduje, „je jedním z trhů, které byly přímo a významně narušeny omezením hospodářské soutěže“.

Tato fragmentace právního režimu dle článku 6 Nařízení Řím II je podle některých dalším argumentem ve prospěch zachování mozaikového přístupu (alespoň pro žaloby týkající se nekalé soutěže) v rámci článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Procesní mozaika u kritéria *forum damni infecti* odpovídá kolizně-hmotněprávní mozaice pro určení rozhodného práva, čímž dochází ke „korelaci mezi příslušným soudem a rozhodným právem pro určení škody, která se projevila v zemi fóra“.¹¹⁸

4.2 Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag a Gtflix Tv* v kontextu vnitřního trhu EU

Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je nutné vnímat také z pohledu vnitřního trhu EU, ve kterém „nemůže být všechno možné“.¹¹⁹ Generální advokát Bobek ve stanovisku ve věci

¹¹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II).

¹¹⁴ V dosahu českého práva se jedná o § 101 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, který umožňuje kolizně omezenou volbu práva pro poškozeného (poškozený si může zvolit pouze některé z výslovně uvedených rozhodných práv). V případě neexistence volby práva se tyto delikty řídí „právem místa, ve kterém došlo k narušení“ (*lex loci delicti commissi*). VALDHANS, Jiří. Některé mimosmluvní závazkové poměry (§ 101) In: PAUKNEROVÁ, Monika, ROZEHNALOVÁ, Naděžda, ZAVADILOVÁ, Marta a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 646-665.

¹¹⁵ K rozdílům mezi národními kolizními úpravami srov. např. ze starších zdrojů *Comparative Study on the Situation in the 27 Member States as Regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising Out of Violations of Privacy and Rights Relating to Personality*. 2009, Final Report, JLS/2007/C4/028, s. 77-112. Z nových zdrojů je možné doporučit komparativní studii SYMENONIDES, Symeon, C. *Cross-Border Infringements of Personality Rights via the Internet*. Leiden: Koninklijke Brill NV, 2021, s. 100-129.

¹¹⁶ Na aplikaci *lex fori* je založen návrh článku 7 návrhu Rezoluce týkající se příslušnosti, rozhodného práva a uznání a výkonu cizích rozhodnutí ve věcech porušení osobnostních práv na internetu, kterou vytvořila skupina akademiků pod vedením Jaymeho a Symeonida. In: JAYME, Erik, SYMEONIDES, Symeon C. (rapporteurs). *Internet and the Infringement of Privacy: Issues of Jurisdiction, Applicable Law and Enforcement of Foreign Judgments*. Institut de Droit International, 2019, 8th commissions, s. 274-277.

¹¹⁷ Pokud by jednání z nekalé soutěže postihovalo pouze jednoho konkrétního soutěžitele, použije se dle článku 6 odst. 2 obecná kolizní norma v článku 4 Nařízení Řím II, která obsahuje hraniční určovatel *lex loci damni infecti*.

¹¹⁸ „[...] conduce a una correlación entre el tribunal competente y la ley aplicable en litigios relativos precisamente al daño causado en el foro“. In: De MIGUEL, Asensio, Pedro. *Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 195.

¹¹⁹ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 78-87.

Mittelbayerischer Verlag připomněl článek 3 směrnice o elektronickém obchodu,¹²⁰ podle kterého nesmí být poskytovatel služby elektronického obchodu v oblasti koordinované touto směrnicí podřízen přísnějším požadavkům, než které stanoví hmotné právo státu, ve kterém je usazen. Koordinovaná oblast se dle článku 2 písm. i) druhá odrážka směrnice o elektronickém obchodu týká „výkonu činnosti služby informační společnosti, např. požadavky na chování poskytovatele služby, kvalitu nebo obsah služby včetně požadavků na reklamu a smlouvy nebo na odpovědnost poskytovatele služby“.

Nekalá soutěž je zásadní problematikou v koordinované oblasti. Cílem právní úpravy je, aby se poskytovatelé služeb informační společnosti, kteří působí ve více státech najednou, nemuseli přizpůsobovat právu každého členského státu zvlášť. Koordinovaná oblast zahrnuje věci občanské použije se na vnitrostátní pravidla občanskoprávní odpovědnosti za pomluvu související s činností médií.¹²¹ V již zmiňovaném rozhodnutí ve věci *eDate* Soudní dvůr EU výslovně uvedl, že služby informační společnosti mají být podřízeny zásadně právní úpravě členského státu, ve kterém je poskytovatel usazen.¹²²

Soud členského státu, který rozhoduje o žalobě podané proti poskytovateli služeb informační společnosti, musí posoudit, že aplikace rozhodného práva nestanoví přísnější požadavky než právo místa usazení poskytovatele (za předpokladu neexistence výjimky dle článku 3 směrnice o elektronickém obchodu).

Předmětem předběžných otázek v rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* nebyla kolizní úprava a rozhodné právo. Generální advokát Bobek ve svém stanovisku nicméně zdůraznil praktický význam článku 3 směrnice o elektronickém obchodu a práva země usazení poskytovatele. Směrnice o elektronickém obchodu nevyklučuje příslušnost polských soudů, ale omezuje v rámci meritorního posouzení příslušný soud určený dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis. Příslušný soud je povinen posoudit, zda použití hmotného práva fóra nevystavuje žalovaného přísnějším požadavkům, než jaké jsou požadavky v zemi, ve které je usazen.¹²³ Prakticky to může znamenat, že poskytovatel, který rozšiřuje údajně poškozující obsah na internetu, se nemusí podřizovat požadavkům vyplývajícím jiných členských států než ve státě svého usazení.

4.3 Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* a *Gtflifx Tv* v kontextu uznání a výkonu cizozemských rozhodnutí

Soudy členských států, které jsou příslušné na základě kritéria „místo škodlivých následků“, mohou vydat rozhodnutí a přijmout opatření s účinky pouze na území fóra. Soudní dvůr EU v rozhodnutí *Gtflifx Tv* (s odkazem na odst. 48 rozhodnutí ve věci *Bolagsupplysningen*) zopakoval, že se ohledem na globální přítomnost a šíření obsahu zveřejněného na internetu je návrh domáhající se opravy údajů a odstranění komentářů jediný a nerozdělitelný. Z tohoto důvodu je možné ho předložit jen jedinému soudu, který je příslušný rozhodnout o celém nároku.¹²⁴

Z tohoto odůvodnění vyplývá, že soudy v místě, kde se projeví škodlivé následky, mohou rozhodnout o teritoriálně omezené náhradě škody a opatřeních s teritoriálně omezenou působností. V tomto ohledu je možné využít geoblokační technologie.

Jednou z problematických otázek ve vztahu (nejen) mezinárodního práva soukromého a internetu jsou extraterritoriální účinky aplikace práva a následné uznání a výkon rozhodnutí. Soudní rozhodnutí ve

¹²⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu) (*Úř. věst.* 2000, L 178, s. 1; zvl. vyd. 13/25, s. 399).

¹²¹ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 80, které odkazuje na Rozsudek Soudního dvora (sedmého senátu) ze dne 11. září 2014 ve věci C-291/13, *Sotiris Pappasavvas v. O Fileleftheros Dimosia Etaireia Ltd a další*, ECLI:EU:C:2014:2209.

¹²² Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, *eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED*, odst. 57.

¹²³ Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, *Mittelbayerischer Verlag KG v. SM*, odst. 81.

¹²⁴ Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, *Gtflifx Tv v. DR*, odst. 32.

sporech vyplývajících z porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu se zpravidla týkají osob, které mají bydliště nebo sídlo na území jiného státu než státu fóra, zejména mimo členské státy EU. V těchto případech je obtížné zajistit, aby rozhodnutí vydané soudem členského státu EU, které se týká zákazu nebo omezení přístupu k obsahu na internetu, mělo účinky mimo území EU (bylo zde uznáno a vykonáno).

Jako typický příklad takové situace je možné uvést „slavné“ rozhodnutí ve věci *Yahoo! vs. LICRA*.¹²⁵ Soudy ve Spojených státech amerických odmítly uznat a vykonat rozhodnutí francouzského soudu, podle kterého byl americký žalovaný (společnost Yahoo!) povinen zabránit přístupu k obsahu na svých internetových stránkách z francouzského území. Americké soudy uznaly pravomoc Francie vydávat vlastní právní předpisy s působností na francouzském území, ale s ohledem na První dodatek USA nemohly uznat a vykonat cizozemské rozhodnutí, které se týká svobody projevu na internetu.

Jiným příkladem snahy o extraterritoriální účinky rozhodnutí je rozhodnutí ve věci *Google vs. Equustek*.¹²⁶ Jednalo se o rozhodnutí kanadského soudu, které přikazovalo společnosti Google odstranit ze svého vyhledávače určité odkazy, a to celosvětově a ve všech jazykových verzích. Americké soudy odmítly uznat a vykonat kanadské rozhodnutí s potenciálně celosvětovými účinky.

Uznání a výkon cizích rozhodnutí ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy internetu je úzce spjat s rozdíly v národních právních řádech v této otázce a ochrany veřejného pořádku v zemi, ve které se o uznání a výkon žádá. Je nutné zdůraznit, že rozvoj geolokačních a geoblokačních technologií usnadňuje omezení šíření obsahu v určitých státech, aniž by bylo nutné vyžadovat globální řešení.

Soudní dvůr EU se ve svých rozhodnutích zabýval povinností poskytovatele služeb informační společnosti odstranit určité odkazy ze všech mutací svého vyhledávače a jeho povinností přijmout opatření, aby účinným způsobem zabránili uživatelům internetu přístup k určitým informacím v jednom členském státě (rozhodnutí ve věci *Google*),¹²⁷ tak smazání údajně pomlouvačného obsahu zveřejněného na sociální síti Facebook nebo k němu na celosvětové úrovni zablokovat přístup. V rozhodnutí ve věci *Glawischnig-Piesczek*¹²⁸ Soudní dvůr EU uvedl, že směrnice o elektronickém obchodu neomezuje členské státy, jaká mohou ve věci protiprávního jednání na internetu přijmout opatření a že tato opatření mohou vyvolávat účinky na celosvětové úrovni.¹²⁹

Na toto odůvodnění je možné se dívat kriticky. Skutečnost, že směrnice nezakazuje vydávání opatření s celosvětovými účinky automaticky neznamená, že je umožňuje nebo že při jejich přijímání není nutné zohlednit jiné aspekty vyplývající zejména z mezinárodního práva veřejného. Opatření s celosvětovými účinky by mělo být v kompetenci soudu, který má mezinárodní příslušnost vyplývající z mezinárodního práva.

Generální advokát Szpunar ve svém stanovisku ve věci *Glawischnig-Piesczek* vycházel z územní působnosti soudu členského státu, který je příslušný dle kritéria „*centrum zájmů poškozeného*“. Dle jeho stanoviska může tento soud členského státu „*může v zásadě rozhodnout o smazání obsahu mimo území tohoto členského státu, protože rozsah jeho územní příslušnosti je univerzální*“. I přes uvedené soud členského státu může být vyloučen z rozhodování o smazání informace s celosvětovými účinky. Důvod tohoto vyloučení ovšem nespočívá v příslušnosti, ale v hmotném právu.¹³⁰

¹²⁵ SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. LICRA v. Yahoo! US Court of Appeals for the Ninth Circuit - 433 F.3d 1199 (9th Cir. 2006) [online]. [cit. 19.8.2022]. Blíže k tomuto rozhodnutí srov. např. KYSELOVSKÁ, Tereza, KOUKAL, Pavel. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví - kolizní otázky*. Brno: Masarykova univerzita Právnická fakulta, 2019, s. 235.

¹²⁶ KANADA. Google Inc. v. Equustek Solutions Inc., 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824.

¹²⁷ Tzv. „*právo být zapomenut*“ a debata týkající se Rozsudku Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 24. září 2019 ve věci C-507/17, Google LLC právní nástupkyně Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), ECLI:EU:C:2019:772.

¹²⁸ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited.

¹²⁹ Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited, odst. 49-50.

¹³⁰ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. června 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited, odst. 86.

Vzhledem k tomu, že osobnostní práva nejsou minimálně mezi členskými státy EU unifikována na hmotněprávní nebo kolizní úrovni a v zájmu dodržování základních lidských práv (právo na soukromí i svobodu projevu), lze tuto argumentaci přivítat. Kromě toho světový řád je založen na přítomnosti suverénních států a bez existence celosvětově závazných pravidel týkajících se regulace jednání a obsahu zveřejněného na internetu. Z tohoto důvodu je nutné vycházet z obecných principů mezinárodního práva veřejného, na které ostatně odkazuje i Generální Advokát Szpunar ve svém stanovisku ve věci *Glawischnig-Piesczek*.

Soud členského státu, který rozhoduje o odstranění obsahu na internetových stránkách s celosvětovými účinky, by měl „*uplatnit sebeomezení*“ vyplývající z principu mezinárodní zdvořilosti (*comity*). Tento soud by měl co nejvíce omezit extrateritoriální účinky soudního příkazu, neboť povinnost smazat poškozující informaci by neměla být excesivní a překročit rámec toho, co je nezbytné pro ochranu práv poškozené osoby. Soud by měl místo příkazu odstranit obsah z internetu přikázat znemožnění přístupu k tomuto obsahu s využitím geoblokačních technologií.¹³¹ Tento přístup je v souladu s rozhodnutím Soudního dvora EU ve věci *Google*.

Možné problémy s uznáním a výkonem rozhodnutí ve věcech porušení osobnostních práv a pomluvy ostatně naznačil Generální advokát Bobek ve stanovisku ve věci *Mittelbayerischer Verlag* z důvodu zjevného rozporu s veřejným pořádkem země, ve které se o uznání žádá, dle článku 45 odst. 1 písm. a) Nařízení Brusel Ibis. Odepření uznání a výkonu cizích rozhodnutí z důvodu rozporu veřejného pořádku by mělo být vykládáno restriktivně a jako poslední možnost obrany proti cizozemskému rozhodnutí.¹³²

4.4 Úvahy *de lege ferenda*

Rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* je problematické kvůli rozšíření podmínek kritéria „*centrum zájmů poškozeného*“ směrem k potřebě identifikace poškozeného bez reflektování rozdílů mezi národními úpravami osobnostních práv a směřování posouzení skutkového stavu pro účely procesního určení příslušného soudu a kvalifikace skutkového stavu za účelem hmotněprávního rozhodnutí. Rozhodnutí ve věci *Gtflix Tv* je problematické z důvodu zachování tzv. mozaiky na založení příslušnosti soudů pouze na základě „*dostupnosti*“ škodlivé obsahu z území fóra, byť s možností žádat pouze teritoriálně omezenou náhradu škody.

Úvahy *de lege ferenda* musí zahrnovat řešení na úrovni procesní i kolizní, neboť se jedná o dvě spojené nádoby.

Pravidla pro určení příslušného soudu by měla být nastavena „šířeji“ než působnost kolizních norem, neboť určení či předpokládané sudiště ovlivňuje všechny otázky mezinárodního práva soukromého (kvalifikace skutkového stavu, druhy pramenů práva a jejich aplikační vazby, druh interpretace použitých předpisů, možnost odchýlení se od kolizního řešení pomocí imperativních norem, uplatnění výhrady veřejného pořádku jak ve fázi nalézací, tak ve fázi uznávací a mnoho dalších). Jakmile je určen příslušný soud, je věci hmotněprávního posouzení na základě rozhodného práva, zda k porušení chráněného práva skutečně došlo.

Jurisdikční pravidla v Nařízení Brusel Ibis byla vytvořena na konci 60. let 20. stol. v rámci Bruselské úmluvy, tedy v době před rozvojem internetu. Zdá se, že Soudní dvůr EU stále vytváří technologicky neutrální interpretaci jeho pravidel, bez ohledu na zvláštnosti online prostředí. Jedním z řešení by proto mohlo přezkoumání koncepce alternativní příslušnosti dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis a zda odpovídá svému cíli a účelu i v případě porušení osobnostních práv a pomluvy na internetu.

Bylo by možné uvažovat o vytvoření nového pravidla alternativní příslušnosti dle Nařízení Brusel Ibis pro mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení osobnostních práv a pomluvy obsahující kritérium obvyklé bydliště poškozeného. V tomto sudišti by bylo možné uplatnit celou náhradu škodu, včetně opravy či odstranění informací z internetových stránek. Toto pravidlo by mohlo zajistit dostatečně úzkou vazbu mezi sudištěm a sporem, neboť soudy místa bydliště žalobce mohou nejlépe

¹³¹ Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. června 2019 ve věci C-18/18, *Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited*, odst. 100.

¹³² ROZEHNALOVÁ, Naděžda, KLÁRA DRLIČKOVÁ, Tereza KYSELOVSKÁ a JIŘÍ VALDHANS. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 269.

posoudit dopad poškozujících informací na svém území. Toto pravidlo je také v souladu s požadavkem předvídatelnosti jak pro žalobce, tak pro žalovaného (kritici by mohli namítnout, že by se tím definitivně narušil princip „*actor sequitur forum rei*“). Nové pravidlo příslušnosti by se mohlo vztahovat také na spory vyplývající z neoprávněného zpracování osobních údajů v rozporu s GDPR. Tím by se vyloučila existující fragmentace příslušností, kdy článek 79 GDPR je *lex specialis* k článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

Vzhledem k tomu, že k novelizaci textu bruselského nařízení došlo relativně nedávno a jedná se o velmi citlivou otázku, ke které chybí politická vůle, toto řešení nelze považovat za pravděpodobné. Jediná reálná možnost leží na straně Soudního dvora EU, který by měl na základě silné kritiky jeho rozhodnutí ze strany odborné veřejnosti i generálních advokátů přehodnotit svůj postoj zejména ke kritériu „*centrum zájmů poškozeného*“ a tzv. mozaice tak, aby odpovídaly porušení chráněných práv na internetu a oprávněným zájmům škůdce i poškozeného.

Procesní pravidla pro určení příslušného soudu by měla být v souladu unifikovanou kolizní úpravou. Nařízení Řím II výslovně vylučuje z působnosti mimosmluvní závazkové vztahy vyplývající z porušení osobnostních práv a pomluvy.¹³³ V dřívějších letech probíhaly diskuze týkající se novelizace Nařízení Řím II. Návrhy kolizní normy pro tyto delikty se pohybovaly od možnosti aplikace obecné kolizní normy dle článku 4 po vytvoření nového kolizního pravidla s hraničním určovatelem: právo země obvyklé bydliště poškozeného; právo země, kde se projeví škodlivé následky (s výjimkami); právo země, na jejíž území byla činnost (obsah) zaměřena. Vzhledem k tomu, že se jedná o velmi legislativně a politicky citlivou otázku, k novelizaci Nařízení Řím II nikdy nedošlo.¹³⁴ Tato diskuze by nicméně mohla být znovu otevřena v souvislosti s článkem 79 GDPR, který obsahuje speciální pravidla příslušnosti pro spory vyplývající z porušení práv v důsledku zpracování osobních údajů. Příslušnost je založena na kritériu „*provozovna správce nebo zpracovatele*“, případně je možné využít kritérium

5 Závěr

V rozhodnutích ve věci *Mittelbayerischer Verlag* a ve věci *Gtflix TV* měl Soudní dvůr EU možnost interpretovat pojem „*centrum zájmů poškozeného*“ a „*místo škodlivých následků*“ v případě porušení osobnostních práv na internetu. Výsledná rozhodnutí nelze považovat za uspokojující.

V rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag* Soudní dvůr rozšířil podmínky kritéria „*centrum zájmů poškozeného*“ dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis na přímou nebo nepřímou identifikovatelnost osoby, která tvrdí porušení svých práv. Opačný výklad by podle Soudního dvora EU narušil předvídatelnost jurisdikčních pravidel a právní jistotu, kterou má Nařízení Brusel Ibis zaručit, zejména vůči vydavateli údajně poškozujícího obsahu. Při výkladu pojmu „*centrum zájmů poškozeného*“ Soudní dvůr EU nerozhodl pouze o interpretaci jurisdikčního pravidla, ale ve svém důsledku rozhodl meritorně. Soudní dvůr EU nevzal do úvahy odlišné právní úpravy osobnostních práv ve členských státech EU a svým rozhodnutím znemožnil *ad hoc* hodnocení případů. Důvodem této interpretace byla zřejmě obava z rozšíření možnosti pro žalobce žalovat v centru zájmů. Soudy státu, kde se nachází centrum zájmů poškozeného, jsou příslušné k rozhodování o plné náhradě škody a všech dalších nároků. Naopak soudy členských států EU, které jsou příslušné podle místa škodlivých následků, mohou rozhodnout pouze o teritoriálně omezené náhradě škody.

Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci *Gtflix TV* potvrdil tzv. mozaikový přístup dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis v případě kritéria *locus damni infecti*. Zachování mozaikového přístupu je možné

¹³³ Původní návrh Nařízení Řím II obsahoval v článku 6 odst. 1 a 2 kolizní normu pro porušení soukromí a osobnostních práv: „*Právní řád použitelný pro mimosmluvní závazek z narušení soukromé sféry a poškození práv osobnosti je právní řád státu, na jehož území má sídlo soud („lex fori“), pokud by použití právního řádu určené článkem 3 bylo v rozporu se základními zásadami soudu v oblasti svobody projevu a informací. Právní řád použitelný pro právo na zveřejnění odpovědi nebo pro obdobná ustanovení je ten, který je platný v zemi, kde má subjekt televizního vysílání nebo vydavatel tiskovin svůj obvyklý pobyt.*“ K tomu srov. Pozměněný návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu použitelném na mimosmluvní závazky („Řím II“) (předložená Komisi podle čl. 250 odst. 2 Smlouvy o ES) /KOM/2006/0083 v konečném znění - COD 2003/0168.

¹³⁴ K diskuzím týkajícím se novelizace Nařízení Řím II srov. zejména Conflictoflaws.Net. *Views and News in Private International Law. Rome II and Defamation: Online Symposium* [online]. Publikováno dne 29.7.2010 [cit. 11.8.2022].

pochopit s ohledem na zajištění přístupu ke spravedlnosti a soudům a možnost žádat alespoň částečnou škodu. Zcela nepochopitelné je ale rozhodnutí týkající se pouhé „dostupnosti“ obsahu zveřejněného na internetu z území fóra bez dalších podmínek. Tato interpretace otevírá teoretickou možnost podat žalobu v jakémkoliv členském státě (prakticky jsou takové situace spíše nepravděpodobné). Je škoda, že Soudní dvůr EU nerefletoval doporučení generálních advokátů doplnit toto kritérium o další předpoklady. V tomto ohledu by bylo vhodné přivítat výklad ve smyslu, že nestačí pouhá dostupnost poškozujícího obsahu, ale je nutné, aby online jednání bylo zaměřeno na území takové státy, resp. mělo na jeho území negativní účinky. Je nutné zdůraznit, že by se jednalo o kvalifikaci pro procesní účely pro určení příslušného soudu, kterou je nutné odlišit od meritorního posouzení a rozhodnutí ve věci (směšování těchto institutů je hlavní výtkou v rozhodnutí ve věci *Mittelbayerischer Verlag*). Tento výklad by byl v souladu s dřívější judikaturou Soudního dvora EU a s principy ovládajícími alternativní příslušnost dle článku 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis.

Soudní dvůr EU v rozhodnutích ve věci *Mittelbayerischer Verlag* a ve věci *Gtflix TV* rozhodl velmi konzervativně a nenaplnil očekávání mnohých komentátorů a generálních advokátů. Je otázka, nakolik článek 7 odst. 2 Nařízení Brusel Ibis odpovídá trendu narůstajícího počtu distančních deliktů na internetu a zda Soudní dvůr EU najde odvahu tyto otázky ve své judikatuře reflektovat.

6 Seznam použitých zdrojů

6.1 Knihy

1. HÖRNLE, Julia. *Internet Jurisdiction. Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2021, s. 485.
2. KYSELOVSKÁ, Tereza, ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodování Soudního dvora EU ve věcech příslušnosti (analýza rozhodnutí dle Nařízení Brusel Ibis)*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 514.
3. KYSELOVSKÁ, Tereza, KOUKAL, Pavel. *Mezinárodní právo soukromé a právo duševního vlastnictví – kolizní otázky*. Brno: Masarykova univerzita Právnická fakulta, 2019. 388 s. ISBN 978-80-210-9476-5.
4. KYSELOVSKÁ, Tereza. Článek 8 (část Nařízení Řím II). In *Nařízení Řím I, Nařízení Řím II : komentář*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2021. s. 396-417. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-971-0.
5. PAUKNEROVÁ, Monika, ROZEHNALOVÁ, Naděžda, ZAVADILOVÁ, Marta a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém – Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2013, s. 700.
6. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Úvod do mezinárodního práva soukromého*. Praha: Kluwer ASPI, 2017. 258 s. učebnice. ISBN 978-80-7552-699-1.
7. ROZEHNALOVÁ, Naděžda, DRLIČKOVÁ, Klára, KYSELOVSKÁ, Tereza, VALDHANS, Jiří. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. 389. ISBN 978-80-7598-123-3.
8. SYMENONIDES, Symeon, C. *Cross-Border Infringements of Personality Rights via the Internet*. Leiden: Koninklijke Brill NV, 2021, s. 408. ISBN 978-90-04-43763-0.

6.2 Příspěvky v odborných periodících

1. De MIGUEL, Asensio, Pedro. Derechos de la Personalidad y Reputación en Medios Digitales Transfronterizos. *Derecho Privado y Constitución*. 2022, č. 40, s. 171-205. ISSN 1133-8768. doi: <https://doi.org/10.18042/cepc/dpc.40.05>.

2. GONZÁLEZ, Santiago, Álvarez. Una nueva, provisional y discutible delimitación de la competencia judicial internacional en materia de atentados a los derechos de la personalidad. *La Ley Unión Europea*. 2021, č. 95, s. n/a.
3. KYSELOVSKÁ, Tereza. Určení soudišť v případě pomluvy na internetu - několik poznámek k judikatuře Soudního dvora Evropské unie. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Brno, 2013, roč. 21, č. 4, s. 454-460. ISSN 1210-9126.
4. KYSELOVSKÁ, Tereza. Kritická analýza judikatury Soudního dvora EU ve věcech určení mezinárodní příslušnosti soudů v případě pomluvy a porušení osobnostních práv na internetu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. Masarykova univerzita, 2018, roč. 26, č. 4, s. 589-610. ISSN 1210-9126. doi:10.5817/CPVP2018-4-1.
5. Kyselovská, T. Critical Analysis of the “Mosaic Principle” Under Art. 7 Para 2 Brussels Ibis Regulation for Disputes Arising out of Non-Contractual Obligations on the Internet. *Prawo Mediów Elektronicznych*. Wrocław: Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o., 2019, roč. 2019, č. 1, s. 36-44. ISSN 2082-100X
6. LUNDSTEDT, Lydia. Putting Right Holders in the Centre: Bolagsupplysningen and Ilsjan (C-194/16): What Does It Mean for International Jurisdiction over Transborder Intellectual Property Infringement Disputes? *IIC – International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2018, č. 49, s. 1022-1047. ISSN 2195-0237. <https://doi.org/10.1007/s40319-018-0769-0>.
7. LUTZI, Tomas. Internet Cases in EU Private International Law – Developing a Coherent Approach. *International and Comparative Law Quarterly*. 2017, vol. 66, no. 2, s. 667-721

6.3 Jiné zdroje

8. *Comparative Study on the Situation in the 27 Member States as Regards the Law Applicable to Non-Contractual Obligations Arising Out of Violations of Privacy and Rights Relating to Personality*. 2009, Final Report, JLS/2007/C4/028, s. 157.
9. Conflictoflaws.Net. Views and News in Private International Law. Rome II and Defamation: Online Symposium [online]. Publikováno dne 29.7.2010 [cit. 11.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictolaws.net/2010/rome-ii-and-defamation-online-symposium/>
10. Doporučení Komise (EU) 2022/758 ze dne 27. dubna 2022 o ochraně novinářů a obránců lidských práv, kteří se podílejí na účasti veřejnosti, před zjevně neopodstatněnými nebo zneužívajícími soudními řízeními („strategické žaloby proti účasti veřejnosti“). C/2022/2428, Úř. věst. L 138, 17.5.2022, 32022H0758, s. 30—44.
11. Evropský parlament. *Notice to Members. Petition No 1311/2019 by Lech Obara (Polish), on behalf of Patria Nostra, on the enforcement in Germany of a final judgment by a Polish court* ze dne 21.1.2021, č. 2019-2024.
12. FIGURA-GÓRALCZYK, Edyta. CJEU Rules on Jurisdiction in Violation of Personality Rights Claim, C-800/19 [online]. Publikováno dne 29.6.2021 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://eapil.org/2021/06/29/cjeu-rules-on-jurisdiction-in-violation-of-personality-rights-claim-c-800-19/>
13. von HEIN, Jan. *Álvarez-Armas on potential human-rights related amendments to the Rome II Regulation (I). The law applicable to SLAPPs* [online]. Publikováno dne 25.1.2021 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictolaws.net/2021/alvarez-armas-on-potential-human-rights-related-amendments-to-the-rome-ii-regulation-i-the-law-applicable-to-slapps/>
14. JAYME, Erik, SYMEONIDES, Symeon C. (rapporteurs). *Internet and the Infringement of Privacy: Issues of Jurisdiction, Applicable Law and Enforcement of Foreign Judgments*. Institut de Droit International, 2019, 8th commissions, s. 245-332.)
15. KANADA. Google Inc. v. Equustek Solutions Inc., 2017 SCC 34 (CanLII), [2017] 1 SCR 824 [online]. [cit. 19.8.2022]. Dostupné z: <https://www.canlii.org/en/ca/scc/doc/2017/2017scc34/2017scc34.html>

16. LUTZI, Tobias. Case C-800/19: CJEU Limits Scope of „Centre of Interests“ Jurisdiction for Online Infringements of Personality Rights [online]. Publikováno dne 17.6.2021 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2021/case-c-800-19-cjeu-limits-scope-of-centre-of-interests-jurisdiction-for-online-infringements-of-personality-rights/>
17. NĚMECKO. Rozsudek německého Spolkového soudní dvora ze dne 19. července 2018, sp. zn. IX ZB 10/18, DE:BGH:2018:190718BIXZB10.18.0 [online]. [cit. 20.8.2022]. Dostupné z: <https://dejure.org/dienste/vernetzung/rechtsprechung?Gericht=BGH&Datum=19.07.2018&Aktenzichen=IX%20ZB%2010/18>
18. Pozměněný návrh nařízení Evropského Parlamentu a Rady o právu použitelném na mimosmluvní závazky („Řím II“) (předložena Komisí podle čl. 250 odst. 2 Smlouvy o ES) /KOM/2006/0083 v konečném znění - COD 2003/0168 [online]. [cit. 20.8.2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52006PC0083&from=CS>
19. Rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ze dne 1. března 2016 ve věci 22302/10, Arlewin proti Švédsku [online]. [cit. 21.8.2022]. Dostupné z: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-160998%22%5D%7D>
20. RUEHL, Gisela. *German Supreme Court refuses to enforce Polish judgment for violation of the German ordre public* [online]. Publikováno dne 22.8.2018 [cit. 22.8.2022]. Dostupné z: <https://conflictoflaws.net/2018/german-supreme-court-refuses-enforcement-of-polish-judgment-for-violation-of-the-german-ordre-public/>
21. SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ. LICRA v. Yahoo! US Court of Appeals for the Ninth Circuit - 433 F.3d 1199 (9th Cir. 2006) [online]. [cit. 19.8.2022] Dostupné z: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F3/433/1199/546158/>.

6.4 Judikatura Soudního dvora EU

1. Rozsudek Soudního dvora ze dne 30. listopadu 1976 ve věci 21-76, Handelskwekerij G. J. Bier BV proti Mines de potasse d'Alsace SA, ECLI:EU:C:1976:166.
2. Rozsudek Soudního dvora (šestého senátu) ze dne 11. ledna 1990 ve věci C-220/88, Dumez France SA a Tracoba SARL proti Hessische Landesbank a dalším, ECLI:EU:C:1990:8.
3. Rozsudek Soudního dvora ze dne 7. března 1995 ve věci C-68/93, Fiona Shevill, Ixora Trading Inc., Chequepoint SARL a Chequepoint International Ltd proti Presse Alliance SA, ECLI:EU:C:1995:61.
4. Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. září 1995 ve věci C-364/93, Antonio Marinari proti Lloyds Bank plc a Zubaidi Trading Company, ECLI:EU:C:1995:289.
5. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 25. října 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH a další v. X a Sociétés MGN LIMITED, ECLI:EU:C:2011:192.
6. Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 19. dubna 2012 ve věci C-523/10, Wintersteiger AG v. Products 4U Sondermaschinenbau GmbH, ECLI:EU:C:2012:220.
7. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 3. října 2013 ve věci C-170/12, Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG, ECLI:EU:C:2013:635.
8. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 22. ledna 2015 ve věci C-441/13, Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH., ECLI:EU:C:2015:28.
9. Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 5. června 2014 ve věci C-360/12, Coty Germany GmbH v. First Note Perfumes NV, ECLI:EU:C:2014:1318.
10. Rozsudek Soudního dvora (druhého senátu) ze dne 16. června 2016 ve věci C-12/15, Universal Music International Holding BV v. Michael Tétéreault Schilling a další, ECLI:EU:C:2016:449.
11. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 21. prosince 2016 ve věci C-618/15, Concurrence Sàrl v. Samsung Electronics France SAS a Amazon Services Europe Sàrl, ECLI:EU:C:2016:976.

12. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 17. října 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, ECLI:EU:C:2017:766.
13. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 24. září 2019 ve věci C-507/17, Google LLC právní nástupkyně Google Inc. v. Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), ECLI:EU:C:2019:772.
14. Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 3. října 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited, ECLI:EU:C:2019:821.
15. Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 17. června 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM, ECLI:EU:C:2021:489.
16. Rozsudek Soudního dvora (velkého senátu) ze dne 21. prosince 2021 ve věci C-251/20, Gtflix Tv v. DR, ECLI:EU:C:2021:1036.

6.5 Stanoviska Generálních advokátů Soudního dvora EU

17. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 29. března 2011 ve spojených věcech C-509/09 a C-161/10, eDate Advertising GmbH proti X (C-509/09) a Olivier Martinez a Robert Martinez proti MGN Limited (C-161/10), ECLI:EU:C:2011:192.
18. Stanovisko generálního advokáta P. Cruz Villalóna přednesené dne 11. září 2014 ve věci C-441/13, Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW GmbH, ECLI:EU:C:2014:2212.
19. Stanovisko generálního advokáta Bobka přednesené dne 13. července 2017 ve věci C-194/16, Bolagsupplysningen OÜ a Ingrid Ilsjan v. Svensk Handel AB, ECLI:EU:C:2017:554.
20. Stanovisko generálního advokáta M. Szpunara přednesené dne 4. června 2019 ve věci C-18/18, Eva Glawischnig-Piesczek v. Facebook Ireland Limited, ECLI:EU:C:2019:458.
21. Stanovisko generálního advokáta M. Bobka přednesené dne 23. února 2021 ve věci C-800/19, Mittelbayerischer Verlag KG v. SM, ECLI:EU:C:2021:124.
22. Stanovisko generálního advokáta G. Hogana přednesené dne 16. září 2021 ve věci C-251/20, Gtflix Tv v. DR, ECLI:EU:C:2021:745.